Anul III — **Arad, Sâmbătă 10 (22) Aprilie 1899** — **Nr. 70**

REDACȚIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe 1 an fl 10; pe ½ an fl. 5; pe ¼ de an fl. 2·50; pe 1 lună fl. 1
N-rii de Duminecă pe an fl. 2.—
Pentru România și străinătate: pe an 40 franci.
Manuscripte nu se inapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:
de 1 șir garmond: prima-dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sünt a sĕ plăti înainte.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul III. — **Numĕr de Duminecă** — **Nr. 15.**

FONDUL Avram Iancu.

Un an și două luni a stat prietenul nostru *T. Liviu Albini* în temnița Belgradului, invinuit fiind, că ar fi prăpădit banii strînșĭ acum cincĭ anĭ pentru ridicarea unuĭ monument pe mormêntul unde-șĭ doarme somnul de vecĭ marele erou *AVRAM IANCU*. Și nu greutatea temniței îĭ storcea puterile, ci gândul dureros, care-l muncea, vĕzênd că *Românĭ* au ridicat invinuirea. Și au ridicat-o *fără să aibă* nicĭ cea maĭ mică *dovadă* despre vinovăția luĭ, ci numaĭ împinșĭ de dorul urît al rĕsbunăriĭ — setă d'o *jertfă*.

Tot astfel maĭ bine de doĭ anĭ aruncatu-s'a și asupra subsemnatuluĭ această invinuire. Ba un nevrednic preot, vrând să-mĭ strice înaintea poporuluĭ, pentru a slugi astfel „neamurilor“, cu prilegiul *alegeriĭ sinodale* în cercul Șirieĭ din fața altaruluĭ a „povățuit“ pe alegĕtorĭ să nu mĕ voteze, că aș fi mâncat până și baniĭ adunațĭ pentru cruce pe mormêntul celuĭ maĭ mare erou român.

S'a scris apoĭ, că baniĭ i-am fi mâncat maĭ mulțĭ inșĭ, înainte de a fonda *„Tribuna Poporuluĭ“*, după-cum s'a spus și aceea, că i-am fi cheltuit în tipografia noastră.

Adevĕrul este însă, că baniĭ, în sumă de **4700 florini, sunt dați în chivernisirea comitetuluĭ „Asociațiuneĭ“**, ceea-ce silite au fost în săptămâna aceasta să ia spre cunoștință atât foile române toate, cât și cele maghiare.

Cetitoriĭ noștriĭ cunosc afacerea, căcĭ le-am spus-o într'un numĕr din anul trecut. Știu îndeosebĭ un lucru: *Albini a stat in temniță pentru-că n'a vrut să dea baniĭ in mâna procurorului și a judeluĭ de instrucție*, ci îndată ce aflase, că stăpânirea ungurească umblă să răpească baniĭ, i-a trimes la Bucureștĭ, dându-ĭ în păstrarea dluĭ *Ioan Slavici*, ear' acesta depărtându-se din Bucureștĭ, i-a dat în grija d-lor *Procopie Dumitrescu*, senator, mare proprietar și *Ioan Biblicescu*, director la „Banca Națională“, amândoĭ naționalișiĭ dintre ceĭ sincerĭ și jertfitorĭ, a căror cinste stă d'asupra a ori-ce bârfeală.

Acum, că a căzut baronul *Bànffy* și a venit *Szèll*, care a îngăduit și colecta *pentru monument luĭ ȘAGUNA*, nicĭ Albini, nicĭ buniĭ noștri prietenĭ din Bucureștĭ n'au maĭ avut teamă, că baniĭ să fie răpițĭ, i-au trimis, prin banca „Victoria“, comitetuluĭ „Asociațiuneĭ“, în fruntea căruia stă mult cinstitul domn canonic I. Micu-Moldovan din Blaj.

Ce se va face cu eĭ, nu este încă lucru hotărît, deși baniĭ *pentru monument* au fost strînșĭ. *„Telegraful Român“*, care de bună seama tălmăcește și părerea multora dintre ceĭ din comitetul Asociațiuneĭ, scrie ca *să nu se țină morțiș la ridicarea unuĭ monument*, ci să se facă și potrivit păreriĭ noastre, a celor carĭ ne-am cugetat la monument ceĭ dintâiu, ridicânduse o cruce frumoasă și îngrădindu-se bine mormêntul luĭ Iancu, restul banilor să se alăture însă fonduluĭ făcut „Asociațiuneĭ“ chiar de neuitatul fiu al Munților.

Cuvêntul din urmă îl vor da ceĭ cari au *strâns, păstrat* și *dat* banii. Până atunci comitetul n'are de cât să chiverniseasca fondul: dobânzile ce va aduce suma de 4700 fl. le va alătura către fond, care astfel va crește în fiecare an câte cu aproape treĭ sute floreni.

Să se ridice monument numaĭ de cât, nimeni n'a zis. Fondul trebue lăsat vreme maĭ îndelungată în grija Asociațiuneĭ, până va crește, cel puțin încă p'atâta, când apoĭ o parte trebue destinată monumentuluĭ și cealaltă alăturată către fondul deja în ființă.

Cât despre noĭ, ceĭ cari am dat ideia și din șirul cărora a căzut și jertfa, ne mulțumim că *s'a spulberat* odată pentru tot-d'auna *invinuirea nerușinată* ce atâta vreme s'a adus că fondul a fost înstrăinat.

Fondul e în ființă, el are să sporească din an în an și mărturie vecĭnică are să rĕmână că Românii știu să cinstească pe ceĭ cari cu arma în mână au înscris în istoria neamuluĭ cele maĭ frumoase pagini.

Russu Șirianu.

Nemțiĭ în potriva ungurisăreĭ. *Comunitatea bisericească din Iglo, care afară de vre-o câte-va venituri de Unguri e alcătuită maĭ numaĭ din Șvabi, a luat o hotărîre care a supărat grozav pe Unguri. Până acum era obiceĭul, ca protocoalele să se ia în limba ungurească,* d'acum încolo însă se vor lua în limba nemțească. *Propunerea ca să se folosească această limbă a făcut-o* însuși preotul. *Presbiterul evangelic nu a întărit hotărîrea comunitățiĭ și aceasta a întărîtat într'atâta pe blajiniĭ Șvabi, încât amenință cu trecere. Intrând și Nemții în rândul luptătorilor pentru dreptul limbeĭ, și maĭ mare e nădejdea, că se va tăia din ghiarĕle ungurisătorilor.*

*

Intețirea ungurisăreĭ. *In congregația din Pesta s'a pornit o adevĕrată goană împotriva școalelor confesionale din jurul Sodomeĭ ungureștĭ. Satele din jurul Pesteĭ sunt locuite de Șvabĭ, Slovacĭ și Sêrbĭ, carĭ susțin școalele cu marĭ jertfe, cu condiție însă ca limba de propunere să fie nemaghiară. Incercările de statificare nu se vor face așa de ușor, precum o plănuesc șoviniștiĭ din congregația comitatuluĭ Pesteĭ.*

*

RELIGIOSITATEA IN ARMATĂ. Precum suntem informațĭ, domnul general Gustav Blondein din cetatea Aradului a făcut dispoziițiunĭ pentru serviciĭ divine militare, cel puțin odată la lună și pentru împărtășirea soldaților cu sfânta cumine cătură înaintea sfintelor Paști. Părințiĭ sigur că vor primì cu mângăiere această știre despre îngrijirea ce sĕ face și la miliție pentru religiositatea fiilor de sub arme. Puterea cu care și din înaltele cercurĭ militare se dă îndemn pentru religiositate, sigur că va produce în soldațĭ o profundă impresiune. Primească dl general mulțumita noastră pentru acest nobil exemplu ce-l dă subalternilor seĭ.

*

Prigonirea Sêrbilor. Redactorul foaieĭ „Gradjanin“ din Pancĭova a fost pedepsit cu 50 fl. fiindcă în foaia sa „Gradjanin“ ci-că ar fi făcut și politică sêrbească, pe când adevĕrul e, că s'a ocupat nu maĭ cu cestiunĭ sociale sêrbeștĭ.

Crisa în România.

Sunt zece zile de când a isbucnit în România crisa ministerială prin demisia guvernuluĭ presidiat de dl *D. Sturdza*, și până când scriem aceste rêndurĭ (Joi după ameazĭ), n'avem încă știre despre chipul cum s'au sfirșit lucrurile.

Dăm noĭ, după ziarele din Bucureștĭ, amănunte despre cele petrecute acolo în acest interval.

*

La clubul conservator. După înmormêntarea mareluĭ bărbat de stat *Lascar Catargiu*, membriĭ clubuluĭ conservator, precum și delegațiĭ sosițĭ la înmormêntare, s'au întrunit la club, unde s'a votat următoarea hotărîre:

„Delegațiĭ partiduluĭ conservator din toate județele, întrunițĭ în adunarea generală în seara de 4 Aprilie 1899,

„Luând cunoștință de alegerea făcută de comitetul executiv al partiduluĭ în persoana dluĭ *G. Cantacazino*, în calitate de președinte al comitetuluĭ executiv și șef al partiduluĭ în locul neuitatuluĭ Lascar Catargiu,

„Consfințim în unanimitate această alegere.

Dl *N. Filipescu* ia apoĭ — scrie „Drapelul“ — cuvêntul și atacă cu violență pe junimiștĭ. Cu toate concesiile făcute de conservatorĭ, dl Carp persistă în hotărîrea sa luată încă din prima consfătuire avută cu dl Cantacuzino.

Cuvintele aceste rostite de dl Filipescu au fost primite cu sgomotoase aplause de toțĭ ceĭ de față, carĭ au fost foarte indignațĭ în contra dluĭ P. P. Carp.

După dl Filipescu, ia cuvêntul dl *Take Ionescu.* Și d-sa atacă cu violență pe junimiștĭ, sub o formă maĭ fină. A ceda la pretențiile dluĭ Carp, zice oratorul, însemnează a ne decapita pe noĭ, a primi să se distrugă partidul conservator.

De acì înainte partidul conservator trebue să formeze un cabinet pur conservator ceea ce n'a fost de la 1876.

De la 1876 încoace a fost o luptă continuă din care partidul conservator trebue să se scuture de junimiștĭ, carĭ îi pun pedecĭ și să se afirme unit și tare.

După aceasta dl *G. Cantacuzino* istorisește cele petrecute între D-sa și dl Carp și spune că șeful junimiștilor este atât de dârj în pretențiile sale, încât n'a voit să asculte nicĭ de M. S. Regele, care a găsit că concesiunile făcute de conservatorĭ sunt destul de largĭ pentru junimiștĭ.

Până acum știam, că este numaĭ Papa de la Roma infailibil, acum avem un al doilea Papă la Bucureștĭ, pe dl Carp!

Oratorul termină spunênd că va fi moderat unde trebue moderațiune și va lupt cu toată energia în contra orĭ căruĭ s'ar încerca să se atingă de prestigiul partiduluĭ conservator.

In urma ruptureĭ dintre junimiștĭ (carĭ nicĭ n'au vrut să recunoască șefia d-luĭ Cantacuzino) și conservatorĭ, M. Sa Regele apoĭ nu a putut să le dea însărcinarea a forma noul guvern.

„Constituționalul“ scrie la adresa conservatorilor:

„Dl G. Gr. Cantacuzino, noul șef al *vasteĭ* formațiunĭ conservatoare, un bărbat a căruĭ onorabilitate și bune intențiunĭ pentru țeară și pentru partid nimenĭ nu le pune la îndoeală, dar' a *căruĭ experiență de om de Stat n'a putut fi încă probată*, — acest bărbat, *turburat* de impresiunile puternice ale uneĭ dureri profunde și uneĭ măririĭ neașteptate, a vĕzut situațiunea prin o prismă emoționată, care îi ascundea greutățile realitățiĭ sub fosforescențele unor ilusiunĭ subiective, și a crezut că ar înjosì drapelul ce îĭ s'a încredințat, dacă ar primi să servească țeara și partidul așa cum credeam noĭ, că vor putea fi maĭ bine servite.

„De aci neînțelegerea; de aci tendința unora către o ruptură definitivă; de aci, declarația dluĭ G. Gr. Cantacuzino că e gata să ia rĕspunderea situațiuneĭ singur; de aci, un danț de ilusiĭ și de încriminărĭ cu atât maĭ mult violente, cu cât sunt maĭ depărtate de greutatea situațiuneĭ și de adevĕratele interese ale partiduluĭ conservator; de aci, atitudinea noastră neturburată în casa noastră deosebită și urărĭ sincere dluĭ Cantacuzino de a aduce țĕreĭ serviciile pe carĭ noĭ, maĭ sfiicioșĭ decât d-sa, *ne îndoim că le-ar putea aduce*“.

„Drapelul“ scrie următoarele la adresa conservatorilor:

„Dar pe când noĭ ținem această atitudine, singura compatibilă cu demnitatea unuĭ partid politic și cu drepturile constituționale ale Coroaneĭ, ce fac conservatoriĭ? Deja faptul de a se aduna în o întrunire restrânsă de club și de a alege acolo în pripă un șef, atuncĭ când Lascar Catargiu era încă întins pe patul luĭ mortuar și când Regele abia primise demisiunea guvernuluĭ liberal, este un fapt, care denotă la conducĕtoriĭ acestuĭ partid *o sete de putere, care contrastează cu declarațiunile de patriotism și de abnegare făcute de dênșiĭ în timpul luptelor din urmă* și care aruncă o tristă lumină asupra mobiluluĭ adevĕrat al acelor lupte“.

Intre liberalĭ.

După știrile primite prin postă până Joĭ seara, M. Sa Regele Carol a cerut sfatul celor doĭ presidențĭ aĭ Corpurilor legiuitoare (Cameră și Senat). Se fac negociărĭ decĭ să se formeze un guvern *liberal-concentrat* împăcêndu-se toate elementele liberale. Se poate ca președinte al acestuĭ guvern să fie dl *Eugen Stătescu*, care ar avea însă în primul rînd concursul dluĭ D. Sturdza.

E vorba anume că dintre fostii miniștriĭ în cabinetul Sturdza să fie și în noul guvern d-niĭ *Haret, Berendeiu și Ferechidi.* Aurelianiștiĭ ar fi dispușĭ a sprijini și a intra în guvern punênd două condițiĭ: *să se facă alegerĭ în scurtă vreme și să se dea o altă organisare întreguluĭ partid.*

Atât amiciĭ d-luĭ Sturdza cât și aĭ d-luĭ Aurelian au ținut maĭ multe sfătuirĭ, pentru a căuta chipul de a ajuta la resolvirea norocoasă a criseĭ prin care trece țeara.

HOȚIILE DELA OFICIUL DE DARE.

158.000 fl. furați. — Jucați în cărți. — Procesul.

Eri s'a început înaintea tribunalului din Arad procesul încontra slujbașilor cari au furat la oficiul de dare în câțiva ani nu mai puțin de cât 158.000 fl. Vinovatul de căpetenie este Bàcs, care mai săptămânile trecute credea să scape de pedeapsă făcându-se nebun. N'a putut însă înșela pe nimeni. Atât el, cât și tovarășul său Scheinberger, cârciumar, cu care împărțea banii, se pare că o sumă mare de bani i-a jucat în cărți.

Au fost ascultați o grămadă de martori, cari toți au dovedit că Scheinberger, jidovul gazdă a hoților, din om sărac ce fusese, d'odată ajunsese la stare bună. Unul dintre vinovați, Czeglédy, s'a bolnăvit eri așa de rău, că nu se știe dacă se va mai scula din pat.

Câte-va zile va ținea ascultarea martorilor, vre-o 50 la număr. Desbaterile le conduce d. jude Fabian, cu destulă energie. Va și ține procesul cel puțin încă două săptămâni. Juzi votanți sunt: d-nii Földes și Dr. Pap, notar Fikker. Procuror: Dr. Domokos. Apărătorii sunt: d-nii advocați Szalay (care apără pe Bács), Dr. Nemes (apără pe Czeglédy) Dr. Rosenberg (apără pe Scheinberger) Dr. Ștefan C. Pop (apără pe Boqnàr, Prodanovics și Kovàcs), Priegl, Dr. Nagy Sándor și Steinhardt.

La temniță.

Astăzi, Vineri, i-s'a imanuat colaboratului nostru, dlui *Emanuil Măglașiu*, sentința Curiei din Pesta, care în ședința sa dela 5 Aprile *a respins* **cu unanimitate** *recursul* înaintat în potriva judecății Curții cu juați și a tribunalului din Oradea-mare. In sentința adusă, Curia își motivează neluarea în seamă a recursului pe temeiul aliniatului întâiu al §-ului 33, art. 18 din *1848*, în înțelesul căruia *poți fi osândit și dacă reproduci din altă foaie.*

In articolul „Țeară fericită", colaboratorul nostru, osândind hoțiile ce se fac în țară, s'a provocat și la un articol al lui „Budapesti Hirlap" care desvăluia sărăcia Rutenilor din Maramureș. Foaei ungurești din Pesta procurorul nu i-a făcut nici o sminteală, ear „Tribunei Poporului" i-a intentat proces de presă, în urma cărui colaboratorul nostru a fost osândit, se știe, la 2 luni temniță de stat și 10 fl. pedeapsă bănească.

De sfintele sărbători Curia a ținut să-'i împărtășească osânditului, că pe temeiul unei legi din 1848 noi gazetarii români n'avem dreptul să osândim hoțiile săvârșite de slujbașii înalți a la Krivány, Bács, etc.

Dl Măglașiu își va îndeplini osânda în temnița de stat a *Seghedinului.*

Capul „neamurilor."

Prin siluiri nevrednice, prin înfricări nerușinate, protopopii Voicu Hamsea (din Lipova) și Puticĭ (din Timișoara) au adunat câți-va preoți și învățători necăjiți și i-a pus să „protesteze" împotriva celor ce scriem noi despre păcatele neamurilor, vrând a prosti lumea să creadă, că a judeca aspru pe cămătarii din biserică n'ar fi a veghia asupra bisericei, ci ar fi a deschide luptă contra „autorității bisericești" . . . Parcă pașalele Voicu și Puticĭ ar fi cine știe ce patriarchi sfinți, ear' nu cămătarĭ mai reĭ ca jidovii.

In același timp „neamurile" împart broșura unui alt necăjit, care bârfește împotriva prietenilor nostri.

Noi, ca răspuns nu vom veni cu vorbe aspre, ci vom publica *acte* oficiale, documente. Vom arăta noi cum *nepotismul* în diecesa noastră a fost un fel de filoxeră, așa că atacase până și fondul de milă, plătindu-se dintr'însul spese nepoților cari boiereau de parcă toată diecesa ar fi o moșie a „neamurilor".

De astă dată îl vom arăta pe capul neamurilor", pe dl Aug. Hamsea, care vrea să ajungă vlădică, dar' care *nici un Seminar n'a știut să conducă.* Dovadă sunt rândurile de mai la vale, scrise tot de dl Pavel Rotariu, care fusese numit de Sinod într'o comisie să cerceteze *neorânduelile* ce se săvârșiau în Seminar, unde director e și azi dl Hamsea.

Eată o parte din acel lung raport:

„Comisiunea s'a transpus și în palatul seminarial, unde apoi a cercetat culinele, dormitoarele, locuințele, mobiliarele, victualele etc.

Impresiunile și constatările câștigate acolo, comisiunea are onoare a le resuma în următoarele, anume:

1. La Alumneu:

Vener. consistor, poate că în urma și sub presiunea lipseĭ generale materiale simțite de poporul nostru: din marea îmbulzeală a elevilor la milostenia diecesei, poate că din nebăgare de seamă, dar fapt e, că *vener. consistor a perdut din vedere unele recerințe esențiale, ba cardinale*, a eșit dintre marginile principalelor idei fundamentale, de carĭ ar avea să fie condus, când susține un institut filantropic!

Comisiunea este de părere — ceea-ce de altcum se obsearvă la toate institutele de asemenea menițiune — că astfel de institute au să servească tineretuluĭ oare-cum de o icoană, de o oglindă a viitoruluĭ său în toate fasele vieții sale private. Curățenie, disciplină, moralitate . . .

Noĭ numaĭ d'astea nu am aflat la „Alumneu".

Paturile rupte, murdare, pe la colțurĭ mucegite de flacăra luminei: semn eclatant că sunt împopulate de *un fel de insecte*; scaunele d'abia cu câte 2—3 picioare; mesele cu tot puiuțele lor, toate mângite de cerneală, de tină, toate tăiate (scrujăte) cu brișca; ușile, ce desbină o încăpere de alta, găurite; podelele murdare, ferestrele nespălate; *ori-care elev ar voi, poate să ese și să între prin ele ba și dela stradă noaptea sau ziua.*

Toate astea denoată o totală lipsă de disciplină, de educațiune.

Elocați, am aflat în câte o singură încăpere, câte 6 8—10 tinerĭ, cu tot atâtea paturĭ. Este imposibil ca acestĭ tinerĭ, maĭ ales în timp de iarnă, să poate studia, iar recerințele higienice?...

Am trecut la însuși *palatul seminarial* despre care raportăm:

Indată la intrare în despărțământul suteran, unde se află și culina, un miros greu de mucezală! Pareții umezi!

Dovadă că umezala dela fundament a străbătut în ziduri și tot mereu tinde—după firea ei — a străbate în sus și astfel, cu timpul a devalva valoarea higienică a pomposului palat.

Credem că ar fi bine ca vener. consistor încă de pe acum să consulte oameni esperți în causă și să facă cele de lipsă spre delăturarea sau cel puțin înpedecarea progresării umezelii.

Despre ale bucătăriei nu avem să observăm de cât atâta, că cantitatea de carne a diferitelor porțiuni ni-se pare a fi prea mică.

Cercetând singuraticele încăperi ce servesc tineretului spre locuințe, am aflat încăperile, ca atari, destul de suficiente mai puțini incolini. Dar *celelalte aproape ca la „Alumneu"*: scaune cu trei și cu două picioare, mese scrijălite, podele nespălate, plus încă un cuib de necurățenie ce la „Alumneu" nu esistă, pentru că acolo nu există astfel de cuib.

Și adecă: sub ferestri, unde se află reservoarul țevilor de încălzit chilia, aceste sunt scutite prin un fel de fer. Din această ingrăditură lipsește — aproape în fie-care chilie—câte o tăbliță și astfel lipsa acestor tăblițe face posibilă străbaterea cu mâna în reservoar. Și ce se întâmplă? Toată murdăria din odaiă: gunoiu, papire, trențe, papuci rupți etc. se aruncă și rămân în aceste reservoare! Astfel reservoarele țevilor încălzitoare au devenit reservoare pentru murdării. Ne putem închipui ce aer, ce situație higienică poate să fie într'o astfel de chilie de earnă, când țevile devin inferbântate?!

Asta nu e de suferit.

După toate astea nu ne rămâne de cât să asigurăm pe vener. consistor că aceste descoperiri ale noastre, chiar de ar fi neplăcute. nu purced de cât din sincerul nostru devotament cu carele datorim misiunei noastre.

Arad, în 5/17 Sept. 1895.

Ei, dacă așa era sub dl *Hamsea*, bărbat în floarea vârsteĭ, când maĭ ales ar trebui să dea dovadă despre capacitatea sa, își poate închipui orĭ și cine ce maĭ ispravă ar face *nepotul* seu dl Dr. G. Proca, care abea de erĭ alaltăerĭ a deschis și el ochiĭ în lume, dar de aceea pe el l'ar numi unchiul său director, dacă, bine înțeles, Unchiul ar ajunge vlădică!

Eată de ce luptăm noĭ împotriva „neamurilor"... Vroim rânduială în cele bisericeștĭ și școlare.

Orgiile din Lipova.

Lipova, 20 Aprilie n.

Domnule Redactor! Azĭ trecurăm și preste aceasta. Pașa, care stăpânește aicĭ, ca odinioară Turciĭ, a adunat pe preoțĭ și învățătorĭ și i-a pus să protesteze împotriva ziaruluĭ d-voastre, care cu atâta vrednicie luptă pentru al nației bine și pentru stîrpirea relelor din biserică. Uniĭ suntem strînșĭ în clește, pentru-că ne vine cu primejdie să ne luăm în coarne cu protopopul, care pe d'asupra este și director de bancă și tot el dă în arîndă și pământurile diecesane de p'aicĭ. D-zeu știe însă, că în sufletul nostru arde dorința ca să scăpăm cât maĭ repede de această păcătoasă domnie a neamurilor.

Tonul, la adunarea ce s'a ținut, l'a dus capelanul Cimponeriu (zis „cimpoiul neamurilor"), care pe lângă că e capelan a maĭ fost procopsit și la banca „Lipovana", unde ia din sudoarea poporuluĭ banĭ de pomană. Strigat-au apoĭ slugarniciĭ Iorgoviciu (Cuveșdĭ) și popa Hadan, precum și Todan. D. Prota Voicu Hamsea și-a arătat și el supărarea pe ceĭ carĭ abonează foaia D-voastră, ceĭ maĭ mulți însa vă rugăm din suflet să dațĭ înainte și să culcațĭ la pământ pe păcătoșiĭ, carĭ ne batjocoresc și nă silesc ca prin glasul nostru să acoperim negrele păcate ale acestor „neamurĭ", carĭ fac gură ca țiganiĭ și cămătărie ca jidaniĭ.

Protestarea (?) ce s'a votat, s'a hotărît să se trimită și altor protopopiate. Suntem însă convinșĭ, că în alte părțĭ nu se vor găsi protopopĭ ca cumnațiĭ Hamsea și Puticĭ, amândoĭ și cămătarĭ... ci se vor întoarce scârbițĭ de lupta pe cât de desnădăjduită, pe atât de păcătoasă a acestor protopopĭ, carĭ din biserică au făcut —târg. Vă voiu dovedi aceasta, scriindu-vă cu alt prilej, despre cumpărarea *pâmânturilor din Dorgoș*, despre tîrgueala pe parochia de la *Potârș* și despre chipul cum o protopopească oare care cu banĭ de la bancă imprumutați cumpără acțiunĭ de la aceeașĭ bancă, ear' baniĭ îĭ ia prin mijlocirea bărbatuluĭ ei, director la aceeașĭ bancă... O să vedețĭ cămătarĭ maĭ reĭ de cât ceĭ pe carĭ Isus cu bicĭul i-a gonit din biserică.

Potlogarii cu honvezi vechi.

Trăește în Arad, precum mulți știu, un vechiu honved, fost sublocotonent la tunarii lui Kossuth, în 1848, cu numele *Szedlák Mátyás*, în vârstă de 78 ani; după nume de obârșie slovacă, căci vorba „sedlak" însemnează în slovăcește *țăran*; născut e în Oradea-Mare; atâta știm despre persoana lui.

Omul acesta a scos în anul 1897 o carte pe ungurește și nemțește, cu titlul de; „*Desvăliri din vremile revoluției și emigrațiunei maghiare între anii 1848—1861.*" In cartea aceasta *Szedlàk*, care a însoțit pe *Kossuth* aproape la toate ale lui isprăvuri, descopere lucruri urite de tot, înșelăciuni și alte mârșăvenii ce le-a făptuit cel-ce a vîrît țara în flacări, a scăldat-o în potop de sânge, pentru a'și face pofta de a detrona pe monarhul și întreagă casa domnitoare, a îmbia coroana ungară unui mare-duce rusesc și a stîrpi neamurile nemaghiare.

De când cu cartea asta *Szedlák* nu maĭ are pace, e urgisit și prigonit de către patrioțĭ în tot felul și chipul, orĭ unde numaĭ îl vede, astfel că nicĭ nu maĭ umblă nicăirĭ. Deoarece însă mereu e amenințat chiar cu viața, *Szedlák* a înaintat în luna trecută jalbă d'adreptul la ministrul-president *Széll*, rugându-'l să fie ocrotit. In această jalbă, omul desvăluește earăși multe lucrurĭ nefrumoase despre patrioțiĭ de aicĭ, maĭ vârtos însă despre înșelăciunĭ și potlogăriĭ ce se săvârșesc cu așa ziș*honvezĭ vechĭ*, adică ceĭ-ce trag pensiĭ grase, fără să fi fost honvezĭ. In numărul viitor vom împărtăși unele din aceste casurĭ.

Poșta administrației.

Pavel Cimpoca, în Vrăniutz. Cartea ce o cereți nu o avem; o găsiți la „Minerva", institut tipografic din Orăștie (Szászváros).

Dluĭ Chirea, în Jabar. Dacă domnul notar vă maĭ oprește foile și nu vi le dă la vreme, faceți o jalbă în scris pe o coală de hârtie, ne o trimeteți nouă, ca apoĭ să o putem trimite la locul cuvenit și credem că îi vom tăia pofta dluĭ notar a maĭ reținea ce Vă vine prin postă la adresa D-voastră.

Dluĭ I. C. în C. Acelaș răspuns.

Unuĭ abonent în Budapesta. Adresa cerută: Strada Imprimărieĭ 46.

ULTIME ȘTIRI

„Reforma" electorală ungară.

Budapesta, 20 Aprilie.

In sfîrșit comisiunea parlamentară pentru atacerile justiciare s'a apucat azĭ să discute proiectul de lege despre judecatura Curieĭ în trebile electorale, așa cum a fost stabilit cu prilegiul târguelilor de împăcare pe timpul crizei, între **Széll** *și opoziția unită.*

Széll *s'a rugat de membriĭ comisieĭ să primească proiectul, chiar dacă ar avea uniĭ temerĭ despre cutare orĭ cutare dispoziție a luĭ, căci e una din condițiunile împăcăriĭ.*

După ce au luat cuventul mai mulți oratorĭ și încă odată ministrul-president pentru a se ruga, proiectul a fost primit cu unanimitate.

Bine înțeles, că această „reformă" în trebile electorale este numaĭ ca o picătură de apă pe jăratec și menită a înfrâna într'u câtva bașibozuciile electorale, dar' numaĭ între candidațiĭ „națiuneĭ singure alcătuitoare de stat"; pe când pentru naționalitățile nemaghiare n'are așa zicând nicĭ o însemnătate.

Reforma electorală în Belgia.

Bruxela, 20 Aprilie.

Guvernul, el însuși, a depus în Cameră proectul de lege privitor la **modificarea** legeĭ electorale *pentru Cameră și Senat. Punctul de căpetenie al reformeĭ este, că se introduce în anumită estindere aplicarea sistemuluĭ de representație proporțională a partidelor, că adecă la alegerĭ* și voturile primite de candidatul opositional vor fi luate în seamă.

Afacerea Dreyfuss.

Paris, 20 Aprilie.

Hotărîrea definitivă a înalteĭ Curți de casație în afacerea Dreyfus se poate aștepta cel mult în prima săptămână a luneĭ Maiu. Cu îndârjire se menține svonul, că maioritatea juzilor înalteĭ Curți este împotriva revizuirii procesului.

Salarisarea preoţilor dela stat

Petnic 3/15 Aprilie 1899.

Aşa se vede treaba, că guvernul ţerii a hotărât punerea în practică a salarisării preoţilor dela stat, în care scop înaltul minister de culte şi instrucţiune publică şi cel de finanţe au şi trimis pe temeiul împuternicirei cuprinse în § 23 al Art. de lege XIV. din 1898 tuturor preoţilor gr. or. din ţară, coale cu diferite rubrici întrebătoare despre venitul de până acum al preotului, despre cualificaţiunea lui şi despre timpul serviciului lui, precum ş. a. m.

Dacă citeşte omul cu mare atenţiune art. de lege XIV. din 1898 atuncea se va putea uşor convinge, că legea aceasta aduce o reformă fundamentală în biserica şi credinţa noastră română; *sgudue întreaga autoritate administrativă şi disciplinară a episcopatului, schimbă temeliile constitutive ale bisericei.* Citească ori şi cine şi-ii dela 11 până la 17 din lege şi se va convinge, că legea aceasta dublează episcopatul cu ministrul cultelor şi astfel duumvirează administraţiunea bisericei noastre. De aici înainte preoţii şi protopopii vor avea doi stăpâni, cari se vor lupta continuu între ei pentru superioritate. Episcopul va zice una şi ministrul va face ca de regulă altcum, şi eu cred că în cele mai multe casuri ministrul va învinge, pentru-că totdeauna forţa materială bate pe cea morală. Episcopii vor avea de aici înainte un drept secundar faţă cu ministrul, care se ingerează în administraţiune şi disciplină în biserică.

Până acum servitorii altarului nu aveau decât un stăpân — pe episcopul, de care atârna şi căruia avea a-şi da socoteala despre faptele şi purtarea lor, de aci înainte ei vor atârna dela ministrul cultelor şi vor trebui vrând nevrând a'i face voia şi a'i urma consiliile sau ordinile ce le va da, ba vor fi daţi şi pe mâna amploiaţilor administrativi, prin care fapt ministrul cu năzuinţele lui de-a salarisa pe preot au câştigat asupra bisericei noastre un punct însemnat, ear religiunea şi credincioşii nostrii au perdut jumătate dacă nu mai mult, din cea-ce aveau, restul îl va perde mai în urmă.

Dacă aşi fi încredinţat că funcţionarii administrativi ar pune simţământul creştinesc mai presus de ori-ce interes individual nu m'aş teme mult; dar când ştiu că simţământul creştinesc în cea mai mare parte este oarecum scăzut — bieţii preoţi vor fi lăsaţi la discreţiunea acestora, vor fi veşnic arătaţi pe la ministru şi vlădică chiar şi în casuri neîntemeiate.

Ori ce s'ar zice şi ori cum ar voi cineva să atenueze gravitatea lucrului, tot nu se poate tăgădui că legea aceia nu va supune pe preoţii tuturor fluctuaţiunilor politice. Chestiunea neîndeplinirei datorinţelor pastorale va rămânea sigur neobservată, ear pretextul invocat în §. 16 Art de lege XIV ex 1898, ca preoţii cari nu-şi vor împlini datorinţele impuse prin această lege, sunt pretexte prin care se deschide poarta pe unde să se poată intra la preot spre a i-se cere socoteală de abaterile sale dela ordinele pretorilor; vor fi supuşi de aci înainte preoţii la continue şi grele încercări, ear' biserica şi poporul nostru vor simţi greu aceste năzuinţe ale puterii civile, care caută în tot chipul a pune mâna pe biserică.

Tribunalele bisericeşti (Consistoarele), care au existat în biserica creştină din cea mai veche anticitate, Sinoadele şi congresul naţional bisericesc au fost recunoscute şi fixate prin statutul organic înarticulat în legile ţării şi confirmat de Majestatea Sa Monarchul, — aceste înalte corporaţiuni prin art. de lege XIV se schimbă cu totul, înlătură inamovibilitatea de până acuma pentru-ca să se facă loc unei stări de lucruri schimbacioase, nesigure şi rivnitoare după pofte şi apetituri

Este foarte regretabil, ca în loc să facem un pas înainte în calea binelui, legea aceasta ne întoarce cu 30 de ani înapoi. — Ea deschide poarta tuturor gusturilor — şi se poate întâmpla ca noi în viitor să avem episcopi, membri în consistor, protopopi şi preoţi nu dintre cei mai buni şi mai merituoşi, ci dintre cei mai reî şi îndrăsneţi. . . cari în loc de a folosi aduc şi mai mare stricăciune bisericei.

Legea aceasta dar', aşa cum este ea formulată, conţine multe restricţiuni pentru bietul preot, fără ca cel puţin să-i dee în schimb vre-un folos, fie chiar moral ca să nu mai zic material.

Eu sunt bătrân, dar' cine va trăi va vedea cât de amarnic se vor văeta bieţii preoţi contra acestei legi amăgitoare cu un blid de linte, — mulţi vor umbla şi chiar dintre aceia despre cari se susţine mai favorabil, amăgiţi cu un blid mai mult, plângându-şi soartea şi după liniştea şi independenţa de mai înainte pentru sacrificiul de sinucidere ce-i aşteaptă.

In faţa dispositiunilor acestei legi eu mă mângâiu cu speranţa, că autoritătile noastre superioare bisericeşti nu vor suferi aplicarea acelei legi, — şi dacă se va aplica, însuşi acele corporaţiuni au să se cutremure de resultatul ei; sunt sigur că nu numai că nu o să aibă curagiul a mărturisi că au participat la primirea ei în aplicare, ci încă au să tăgăduească, aruncând vina unii pe alţii, ear poporul va suferi sentinţa când se va aplica compensaţiunea preotului în detrimentul lui, — biserica şi onoarea ei va suferi greu atentatul impiu contra celei mai sfinte din averea naţională.

Mulţumitori trebue se fim Excelenţiei Sale domnului ministru de culte precum şi întregului guvern pentru nobila intenţiune cu salarisarea preoţilor de la stat, dar' în condiţiunile statorite în lege a întregirei salarului prin Excelenţa Sa domnul ministru cu drept de ingerinţă în afacerile competente episcopului aceasta cred că *ar fi o prea mare umilire a bisericei noastre*, ear' autoritatea superioritătilor bisericeşti prea paralisată. — Reserve-şi înaltul guvern dreptul de controlă asupra egiscopului şi a Consistorului pe lângă condiţiunile statorite de guvern la împărţirea banilor între preoţi din partea episcopului sau a Consistorului; ear' preoţimea întreagă va fi recunoscătoare înaltului guvern.

Petniccanul.

Infrăţirea româno-sêrbă.

Bătania, 10 Aprilie.

Poate n'aşi scrie despre petrecerea din Bătania, dacă aceasta nu ar avea însemnătatea sa naţională.

Precum am scris în corespondenţa trecută, mai mulţi fruntaşi din Bătania au invitatat pe sodalii români din Nădlac, ca cu ajutorul corului vocal din Bătania să arangeze acolo o petrecere, concert şi producţiune teatrală. Sodalii nostri au primit invitarea cu cea mai mare plăcere, deci s'au pregătit a preda aceeaşi piesă teatrală şi în Bătania şi astfel petrecerea s'a şi arangiat în 12 Februarie n. a. c.

Producţiunea teatrală a reuşit de minune. Ba, deşi am zis că în Nădlac a succes strălucit, trebue să mărturisesc, că în Bătania, dibăcia diletanţilor ne-a pus în uimire.

Petrecerea de asemenea a decurs cu destulă însufleţire.

Foarte bine s'a produs apoi corul vocal sub conducerea dlui inv. *George Popovici.*

Multă laudă merită conducătorul acestui cor, pentru că deşi poporul, în urma neînţelegerilor ce există între cei doi preoţi, e desbinat foarte, D-sa, deşi de puţin timp e în Bătania, prin purtare aleasă, ţinută bărbătească, tactică fină şi abnegaţiune faţă de datorinţa ca învăţător şi ca atare ca conducător al poporului, a şiut grupa pe lângă D-sa pe fruntaşii poporului şi astfel a paralisa influinţa distrugătoare pentru popor a neînţelegerilor dintre dnii preoţi. Astfel ne explicăm, că deşi Românii din Bătania sunt puţini D-sa a putut înfiinţa un cor vocal cinstit, care face onoare Bătaniei.

In Bătania, aceasta a fost prima producţiune teatrală românească

A fost destul că Ovreii şi Maghiarii din loc să ştie că se va face producţiune teatrală românească, ca să pună la cale fel de fel de pedeci şi şicanări. Abia la păşirea bărbătească şi energică a dlui Inv. G. Popovici a conces protopretorul ţinerea petrecerii. Apoi multe alte pedeci şi şicanări cu cari de altcum suntem obicinuiţi şi astfel nici că merită a mă ocupa mai în detaii de acestea. Cel mult dacă voiu aminti că absolute nici un ovreu şi nici un maghiar nu a luat parte şi că au făcut propagandă grozavă şi printre Români şi fraţii Sêrbi, numindu-i pe diletanţi, nişte simpli comedianţi. Şi în parte şi-au şi ajuns scopul, pentru că partea cea mai mare a Românilor nostri au fost atât de laşi, încât s'au lăsat ademeniţi. (Să le fie ruşine. *Redacţia.*) Cu atât mai frumos s'au purtat însă fraţii Sêrbi, cari au participat în număr foarte frumos.

Inţeleg că Ovreii şi Maghiarii au avut astfel de ţinută; înţeleg că poporul de jos a putut fi uşor ademenit; nu înţeleg însă de fel absentarea dlui preot Simeon Cornea.

Să-l presupun atât de minoren, că s'a lăsat şi D sa ademenit de Maghiari şi Ovrei, să-l cred atât de simplu, încât să presupun că nu cunoaşte însemnătatea naţională a astorfel de lucruri? Sau ce să

FOIŢA „TRIBUNEI POPORULUI".

Primăvara.

Codru 'ncepe să se 'mbrace
Cu podoabe de frunzis,
Printre crengi ca să s'ascundă
Păsărele pe furiş.

Şi sub umbra răcoroasă
Voi uita al vieţei chin,
De când pasările toate
Iţi vor cânta cânt divin.

Pe a apei tainici unde
Doarme lebeda visând,
Dormi şi tu — visuri frumoase —
Ingeraş drăguţ şi blând!

Nicu.

Poesii poporale.

Mândră, mândruleana mea,
Dorul tău nu-l pot ţinea;
Dorul tău cel înfocat
Mă face să zac pe pat
Eu sufer boala grozavă
Pentru mândra cari 'mi dragă,
Sărută-mă mândră dragă,
Că de dor inima-mi saltă.

Măi bădiţă, bădişor,
Ia-mă 'n braţă să nu mor.
Bade, musteaţă galbină,
Ia-mă 'n braţă, mă leagănă;
Ia-mă 'n braţă şi mă strânge,
Că de dor inima-mi plânge.
Strânge-mă şi mă sărută
Că de-asară-i vreme multă.

Dragostile care-s dragi,
Nu se fac din mere fragi.
Dragostile tinere,
Nu se fac din mere, pere,
Ci din buze subţirele
Şi din brae frăgurele.

Fire-ai mândro blăstămată,
Că ţi gura fermecată,
Că de când te-am sărutat
N'am odihnă nici pe pat.
De gura dela mândra
De 'mi-ar da cu lingura
Nu mă mai pot sătura.

Fire-ai mândră blăstămată
Că guriţa ta-i scăldată,
In miere dela stupină,
Să naibă badea odihnă
Nici pe pat nici pe perină.

Vino bade pân la noi
Să 'ntâlnim buzele noi,
Că bărbatu nu-i acasă
Vino şi mă strânge 'n braţă
Că bărbatu'i pela şură
Vino bade şi'mi dă gură.
Nici în seamă n'o băga
Până când mi săruta.

Mueraşu C.

*

(*Din Bucerdea.*)

Firicel de iarbă bună,
Am avut o mândră brună.
Şi-am lăsat o să mai crească,
Pân' ies din şcoala nemţească,
Şi pe alţii s'o iubească,
Dumnezeu să-'i osândească.
Şi pe alţii să mi-o ieie
Dumnezeu să nu le-o dee.

Cucule cu peana sură
Putrezească-ţi limba 'n gură,
Că cu cântecul tău dulce
Opreşti mândra să se culce.

Foaie verde de săcară
Imi veni o veste-asară,
Că bădiţa stă să moară.
Nu ştiu D-ne cum aşi face,
Să mă duc să-l văd ce face.

Frunză verde printre sălci
Hai mândră de mă petreci,
Mă petreci cu lumina
Pân' ţi-oi trece grădina,
Că ţi grădina spinoasă
Şi noaptea'i întunecoasă.

Care-i fată jucăuşe
Strânge gozul după uşe.
Când îi vine drăguţu
L'acopere cu şurţu,
Când îi vine-un peţitor
Il bagă după cuptor.

Sub călcâiul cizmei mele
Şede dracu ş'o muere,
Şi mă 'nvaţ' a face rele
Da sub potcoava cizmii
Şade dracu cu puii,
Şi mă 'nvaţă a chiui

Culese de *Ioan Rusan*, inv.

cred despre D-sa? Când sum convins că cu nimic nu e în stare a-şĭ motiva neparticiparea.

Noĭ cu tot dreptul aşteptăm de la D-sa cel maĭ mare sprijin moral, când colo D-sa voeşte să motiveze ţinuta Ovreilor şi Maghiarilor. Pe D-sa am contat cu toată siguritatea, că îşĭ va pune toată influinţa ce o maĭ are la popor şi îl va îndemna să participe, explicându-ĭ însemnătatea petrecerilor naţionale şi maĭ ales a producţiunilor teatrale în aceste părţĭ, carĭ formează marginea românismu'uĭ în spre apus. Ne-am înşelat însă grozav. Ba, trebue să presupunem că, chiar şi D-sa a lucrat contra petrecerii. Astfel petrecerea s'a încheiat cu un deficit grozav, deşi venitul era destinat pentru scopurĭ filantropice din Bătania.

Sperăm însă, că dl preot îşĭ va recunoaşte greşeala şi cu altă ocasiune vom putea să l vedem între noĭ.

Românilor din Bătania servească-le de exemplu ţinuta Ovreilor şi a Maghiarilor conlocuitorĭ, pentru acomodare în viitor.

Deasemenea afle, că înfrăţindu se cu ceĭ de o soarte cu eĭ, cu fraţiĭ Sêrbĭ, vor fi puternicĭ şi împunătorĭ şi vor putea înfrunta orĭ ce loviri. **Nădlăcanul.**

INFRĂŢIRE ROMÂNO-SLOVACA.

Nădlac, 9 Aprilie n.

Maĭ pretutindenĭ, atât printre *Românĭ* cât şi printre *Slovaciĭ* din ţeară este îndeobşte cunoscută ba chiar vestită buna înţelegere şi convieţuirea frăţească într'u toate şi la toate, ce domneşte în comuna noastră, între ceĭ *4000 Românĭ* şi *8000 Slovacĭ*. Acesteĭ bune înţelegerĭ şi convieţuirĭ frăţeştĭ le datorim tot traiul frumos şi pacînic, înaintarea comuneĭ noastre pe teren public; mulţumită lor poporaţiunea întreagă 'şi păstrează şi afirmă la orĭ ce paş neatîrnarea sa faţă cu stăpânirea, *Românĭ* şi *Slovacĭ* nu numaĭ că au conştiinţa naţională puternic desvoltată, dar' ştiu să o şi arete la prilegiurĭ date într'un mod tare hotărît.

Vĕ puteţĭ lesne închipui, dl redactor, că această frumoasă alianţă româno-slovacă e un spin foarte supĕrător în ochiĭ stăpânitorilor şi slugilor lor de tot felul şi soiul. Vĕ puteţi închipui, cât de mult ar dori eĭ să strice, să spargă această bună înţelegere şi armonie şi câte n'ar fi gata eĭ a cheltui spre ajungerea scopuluĭ lor blăstĕmat. Şi aceasta nu numaĭ din punctul de vedere local, în comună însuşĭ, sau maĭ departe comitatens, ci reuşind a învrăjbi pe *Românii* şi *Slovaciĭ* nădlăcanĭ, această învrăjbire să strice încrederea şi simpatia dintre aceste popoare peste tot.

AVRAM IANCU.

Cu ochiĭ luĭ Argus şi cu viclenie pândesc agenţĭ de acestia după orĭ ce întêmplare orĭ vorbă scăpată pentru a se folosi de ea drept armă într'u îndujmănirea noastră reciprocă.

Dar', slavă Domnuluĭ, toate încercările de până acum au fost de geaba, toate planurile s'au lovit şi s'au sfărmat de stânca conştiinţeĭ nestrămutate a solidarităţiĭ fruntaşilor şi conducĕtorilor comuneĭ atât *Slovacĭ* cât şi *Românĭ*; de adânca lor pătrundere şi pricepere a foloaselor acestuĭ traiu armonic; de conştiinţa rĕspundereĭ ce o au faţă cu poporaţiunea lor respectivă; ştiind bine că, dacă numaĭ pe un moment, undeva într'o parte, într'o privinţă, ar slăbi de a priveghia, stăpânirea ar reuşi, nu deadreptul, ci printr-o 5-a, 6-a, sau chiar a 10 persoană a ne desbina.

De aceea numaĭ laudă şi mulţumită mare pot să exprim conducĕtorilor românĭ şi slovacĭ, că au ştiut să depărteze orĭ ce neînţelegere. Conducĕtoriĭ românĭ sunt îndeobşte cunoscuţĭ publiculuĭ şi pe alte terenurĭ de activate că meritând toată lauda, decĭ nu le voiu luşira numele; voesc numaĭ să amintesc anume de harnicul şi mult stimatul preot evangelic slovac, părintele *Ludovic Boor*, care nu numaĭ prin cultura luĭ solidă, dar' maĭ ales prin tactul seu înăscut şi modul de a umbla cu oameniĭ prin experinţele veţiĭ practice şĭ-a câştigat stima şi consideraţiunea tuturora, chiar şi a representanţilor stăpâniriĭ. Pe singurĭ umerĭ aĭ luĭ e aşezată grija pentru propăşirea parochienilor, Slovaciĭ nostrĭ neavênd aşa zicênd alt om inteligent *naţionalist printre eĭ.*

Se înţelege de sine, că după pilda conducĕtorilor seĭ harnicĭ, conştienţĭ se ia şi poporaţiunea întreagă. Nu e nicĭ o manifestaţie a vieţiĭ publice sau sociale, la care să nu iee parte şi poporul ambelor naţiunĭ, firear ea arangiată de *Românĭ* orĭ *Slovacĭ*, reciproc se cinstesc amêndoĭ prin presenţa şi manifestarea lor. Această intimitate merge aşa de departe, încât şi banda ţigănească (lăutarĭ) s'au împărţit în doue: o trupă, maĭ mare şi maĭ bună e comună pentru *Slovacĭ* şi *Românĭ*, cântă la petrecerile lor, aproape numaĭ cântece româneştĭ şi slovăceştĭ; pe când ceealaltă, maĭ mică şi maĭ proastă e a aşa zişilor Ungurĭ şi a Jidanilor. Cea dintêiu, româno-slovacă, se consideră de „elită".

In septĕmâna aceasta earăşĭ s'a dat dovadă acesteĭ armonice şi intime convieţuirĭ slovaco-române. Precum v'a descris colegul meu corespondent „Nădlăcanul", în numĕrul

Absurditatea uneĭ esplicaţiunĭ.

Este o legendă cunoscută pretutindenĭ între Românĭ, a babeĭ Dochia cu noră-sa. Am vĕzut-o până acum culeasă de vre-o opt orĭ şi tot d'auna absurd redată. Baba trimite pe noră-sa, — zice povestea, — cu o lână neagră să i-o îmblătească. Îĭ maĭ dă apoĭ să facă alte doue lucrurĭ cu neputinţă. Dar cu ajutorul unuĭ sfânt, nora le face. Atuncĭ baba îmbracă nouĕ cojoace, pleacă la munte cu oile, dar, venind vremea rea, ea tot desbracă rând pe rând câte-un cojoc, până ce rĕmasă în cămaşă şi îngheţa de frig.

Toţĭ culegătoriĭ simt în eĭ puterea de a explica legenda. Zic eĭ că Dochia e Dacia, fie fata, fie ţara luĭ Decebal, — că sfântul care ajută nuroreĭ e Traian împĕratul, şi aşa maĭ departe. Pe scurt: legenda e o „închipuire a cucerireĭ Dacieĭ".

Ferească Dumnezeu!

Legenda, cum o vĕd publicată, e absurdă. Explicarea eĭ şi maĭ absurdă.

Întâiu. E nefiresc lucrul spus de legendă.

Când e vremea caldă, pleciĭ maĭ uşor îmbrăcat şi, dacă eştĭ cuminte, îţĭ ieĭ cu tine o haină pentru vreme maĭ rĕcoroasă. Cine e nebunul să se îmbrace cu cojoace, când e vremea caldă; iar când dă zăpadă cu viscol şi ger, să se dăsbrace, aruncându-şĭ hainele? Baba Dochia pleacă îmbrăcată cu nouĕ cojoace, pe timp cald, şi când o ajunsă gerul, îşĭ lapĕdă cojoacele. De ce?

Nu e aşa povestea. E nenatural aşa. Povestea cea adevărată spune tocmaĭ din potrivă: baba, cu cât o resbeşte gerul, cu atâta se îmbracă maĭ bine, tot luând unul peste altul — şi totuşi înghiaţă.

Aşa ştiu eu povestea, nu numaĭ auzită de la mama, ci aşa am citit, că o spun litvaniĭ, sêrbiĭ, bulgariĭ, ruşiĭ, poloniĭ şi chiar unguriĭ. Al doilea: povestea nu e românească — vreau să zic, nu e numaĭ a românilor — şi, după cât e dovedit pân acum, o cunosc maĭ toate popoarele din Europa.

Litvaniĭ o spun maĭ scurt, aşa: Baba, reutăcioasă, trimite pe noră-sa să-ĭ facă neagră lâna cea albă. Sf. Petru i-o face. O trimite apoĭ să-ĭ toarcă fir alb din lână neagră. Iarăş îĭ ajută Sf. Petru. Îĭ dă apoĭ o creangă uscată s'o înverzească şi s'o înflorească. I-o aduce. Baba atuncĭ pleacă cu oile, dar de ger ea îmbracă pe rând nouĕ cojoace si totuşi înghiaţă.

Nu e bine se caute însuş culegătorul a de explicaţiĭ legendelor. A explica o legendă e lucru maĭ greu şi cere multă înţelepciune şi multe cunoştinţe despre legendele altor popoare.

Şi maĭ ales să nu ne silim să vedem în ori-care legendă pe Traian, şi pe nepoţiĭ luĭ Romul.

Noĭ tot românĭ remânem, chiar şi dacă mărturisim că cutare legendă e sêrbească orĭ bulgărească; nu e nevoe să tragem câinele de coadă, ca să scoatem din fiecare legendă un obiceiu roman orĭ o tradiţie română.

Să stăm la legenda noastră. Adică Dochia. Zor nevoe să fie Dacia? Şi ca de ce? Pentru că vorbele astea cam aduc la sunet: ce mi-e Dachia, ce mi-e Doceia? Nu. N'au de-a face una cu alta, cum n'are de a face sarea cu ochiĭ, sînul cu ghiaţa şi nuca cu păretele.

Prea ar fi o poveste simplă, povestea asta a Dochieĭ. Eu n'aş admira nicĭ odată o legendă ca asta şi mi-aşĭ face o idee proastă de poporul care ar spune douĕ miĭ de anĭ o poveste aşa de banală şi fără nicĭ o licărire de poesie.

Dar, vezĭ, legenda Dochieĭ e o poesie adâncă, are un rost uimitor de frumos, şi de aceea toate popoarele Europeĭ o spun nu de 2 miĭ de anĭ, dar poate de 4, de 5 miĭ pe anĭ dacă nu aicĭ, dar prin Asia, de unde au pornit.

Şi tocmaĭ fiind că o spun atâtea popoare, ea n'are de-a face cu Dacia şi cu Traian. Ce-or fi avênd de împărţit unguriĭ cu Traian? Legenda Dacieĭ există — propabil — şi la arabĭ şi la persienĭ şi la popoarele de pe lângă Cange; ce-au avut ăştia cu Traian? Şi încă cu miĭ de anĭ înainte de-a fi Traian pe lume! Ştiu însĕ că ea există în Laplanda. Cum a ajuns acolo de la românĭ?

Legenda „Dochieĭ" e una dintre cele maĭ vechĭ poveştĭ ale lumeĭ, nu a românilor, şi una dintre cele maĭ pretutindenĭ cunoscută.

E o poveste solară. Poveştile solare se ocupă cu fenomenele natureĭ, cu ploile, cu vênturile, cu schimbările luneĭ, cu nouriĭ, fulgerele, curcubeul, cu rotirea soareluĭ, cu anutimpurile, cu stelele etc. Lucrurile acestea au zăpăcit întâiu pe oamenĭ, iar eĭ şi le-au exlicat în chip miraculos. Ţĕraniĭ tot aşa fac şi azi. Când se întunecă soarele, îl mânâncă vêrcolacii, când tună aleargă Sf. Ilie cu carul prin nouri, când se cutremură pământul, se mişcă pescii pe care stă pământul, şi câte nenumĕrate! Toţi ştim lucruri de acestea măcar câte un leghion la numĕr.

Central University Library Cluj

duplu de pe urmă al mult prețuiteĭ noastre foĭ „*Tribuna Poporuluĭ*", am avut în ziua de 14 (26) Februarie prima representație teatrală de diletanțĭ românĭ în *Nădlac*, și încă luațĭ din clasa sodalilor.

Slovacĭ, „luându-șĭ", după spusa părinteluĭ *Boor*, „pildă de la dascălĭ lor Românĭ", — se apucară îndată după aceea de lucru, și sub conducerea harnică a unuia din ceĭ 7 învățători aĭ lor, dl *Diebnar*, s'au pregătit și eĭ, fete și feciorĭ de țărani și sodalĭ, cu o piesă originală slovacă, representându-o lunia trecută, 3 Aprilie, fiind Lunĭ de Paștĭ spusene. Trebue să vĕ mărturisesc sincer, dle redactor, că „ucenicĭ" slovacĭ au ajuns pe deplin pe dascălĭ lor românĭ în această privință, deși amândoĭ sunt începĕtorĭ. Bine înțeles, că luând drept censură toate împregiurările, ear' nu pe diletanțiĭ experiați din orașe.

La noĭ toate sunt încă în stare rudimentară: bina întreagă cât și celelalte lucrurĭ. Diletanțiĭ nostri slovacĭ s'au produs ca pentru întâia oară în mod foarte îndestulitor; ba una din fetele, care juca pe o bătrână pustnică, a arĕtat chiar, că are talent pentru teatru. Piesa însașĭ e luată din viața satuluĭ slovac, în care trăește și un nemeș, în castelul seu. Acțiunea e simplă, dar' foarte mișcătoare; și ce e maĭ de scos la iveală, întrețăsută cu vre-o 12—14 cântece poporale din cele maĭ duioase slovăcești, printre care și una din acele treĭ cântate de Reuniunea din Sibiĭu, anume:

Nu m'ar stinge dorul,
Dacă n'ar trebui
Dacă eu bădițo,
Nu te-aș mult iubi.

Nu mĕ stinge dorul,
Că nu voiu fi a ta,
Inima-mĭ se frânge,
Cum te voiu uita.

Melodia acestuĭ cântec e afară din cale de melancolică, într'adevĕr frîngătoare de inimă.

Frumoasă priveliște era a vedea aceste fete îmbrăcate în costum național slovac din părțile de sus ale țerĭĭ; tot așa și feciorii și-au comandat, d'acolo, din T.-Sz.-Martin, fiecare câte o cămașă cu cusăturĭ naționale, în preț de câte 5—6 florini una.

In ultima scenă a representațieĭ fiecare fată diletantă (9 la numĕr) a căpătat câte un frumos și mare buchet din florĭ viĭ, comandate anume din Timișoara, imitând și întru aceasta pe Românĭ.

După representațiune s'a încins tot în sala aceia, scoțindu-se bina, un dans animat. Precum la teatrul românesc Slovacĭĭ, așa și la teatru slovăcesc Românĭĭ au fost representațĭ, reciproc prin întreagă inteligența și printr'un numĕr însemnat de „nație".

Așa să fie întotdeauna și în toate.

Alianța.

DIN BIHOR.

Dintre Crișurĭ, Aprilie.

Ca pildă de neinteresare pentru înaintarea învĕțământuluĭ pot numĭ cu toată siguritatea și lipsa întrunirilor regulate a învĕțătorilor în cestiunĭ metodice—didactice, a reuniunilor în consistorul orădan, care cuprinde o parte foarte estinsă cu o mulțime de învĕțătorĭ cu frumoase pregătirĭ pedagogice și însufleț'ț de causa învĕțămîntuluĭ de un lung șir de anĭ n'am cetit că s'ar fi ținut adunările lor.

Am întrebat de causă, mi-s'a rĕspuns că lipsa de statute, la ce am zis, că acela e un lucru ușor, să se facă după a arădanilor, că doară se află întreînvĕțătoriĭ de sub jurisdicțiunea unuĭ consistor, carĭ pricep ce e de făcut.

Am auzit, că toate preparativele sunt făcute, *statutele* sunt trimise atât la dl președinte N. Zigre advocat; cât și chiar la Ven. Consistor, și care proect de statute nicĭ până azĭ nu e înaintat spre aprobare. Dară nu cutează nicĭ un biet învĕțător să vorbească, că numaĭ îșĭ aprinde paie în cap.

Astfel bieții învĕțătoriĭ nostri fiind resfirațĭ nu se pot coaduna pentru sfătuire și ușor pot merge pe căĭ greșite. Oh, câtă perdere s'a făcut pentru învĕțătorĭ pentru puțina osteneală!

Unde ar sta azĭ învĕțătorimea din acest Consistor din punct de vedere științific-național prin ținerea prelegerilor practice! Prin disertațiunĭ, prin însoțirĭ și prin consfătuirĭ pentru înaintarea vazeĭ școaleĭ confesionale române, acum la finea secluluĭ al XIX-lea, când și Albumul, cu monografiile școaleĭ române de la finea acestuĭ seclu la care lucră mult prețuitul nostru și vrednic înv. I. Dariu, ar fi maĭ bine părtinit la această măreață operă.

Apoĭ capitalul la care ar fi ajunsă această reuniune ar fi cel puțin 4000 fl., carĭ s'ar folosì spre scopurĭ științifice și spre ajutorarea înv. și a școaleĭ române, dar' averea bibliotecei centrale cum ar sta? Nu prevedețĭ d-lor conducătorĭ aceste perderĭ colosale? Vedețĭ alte reuniunĭ cum înaintează? Până când această nepăsare? Până când să predomnească indiferentismul?

Jertfițĭ puțin și pentru causa comună, că vouĕ și națiuneĭ ajutațĭ. Oare cum s'a putut trăgăna acest lucru până acum?

Maĭ este cu putință să se sufere aceasta stare de deplâns. Orĭ nu se știe care învĕțător e obligat la o reuniune învĕțătorească, ce așteaptă se treacă la reuniunĭ străine? Atuncĭ e pace.

Sunt în deplină speranță, că Ven. Consistor va lua toate mĕsurile necesare, până la ținerea sinoduluĭ eparchial din acest an ca statutele învĕțătorești să fie aprobate în timpul cel maĭ scurt, ca astfel să se poată ținea adunarea generală până în ceasul al 11-lea. De altmintrelea Ven. Sinod eparchial, sunt sigur că va lua toate măsurile necesare pentru a se subșterne acel proect de statute. Ba chiar dl Zigre, membru sinodal va face interpelare în causă, ca om însufețit pentru lucrurile bisericeștĭ și școlare. Așteptăm cu multă răbdare să vedem până când se va trăgăna lucrul acesta.

Vĕ rog foarte frumos, onș conducătorĭ, nu împingețĭ lucrul de la unul la altul, ci puneți umĕr la umĕr, că bunul Dumnezeu, părintele ginților vĕ va ajuta.

Arătațĭ domnilor, că sunțetĭ oamenĭ de vieață, dațĭ semne vizibile lumeĭ acesteia că și națiunea română are stâlpĭ maĭ puternicĭ decât ceĭ de sub casa Filistenilor îmburdată de judecătorul Samson cel orb din timpul vechiu.

Nu uitațĭ d-lor, că viitorul națiuneĭ e viitorul vostru și al fiilor și urmașilor vostri. Faceți fapte vrednice de aducere aminte.

Face-ți-vĕ nume neperitoare în istoria neamuluĭ nostru!

Vedețĭ domnilor conducĕtorĭ cât se luptă alțiĭ și câte jertfe aduc pentru școală și cu câtă însufețire lucră pentru înflorirea lor. Tocmaĭ în Oradia-mare puteți vedea înaintea ochilor d-voastre. Ce fondurĭ au, apoĭ adunările lor cu câtă însufețire de causă decurg. In ce pretenie și părtinire se împărtășesc toțĭ învĕțătoriĭ din partea superiorilor, carĭ nu se poartă ca și cu slugĭ — ci ca cu amicĭ și apostolĭ aĭ culturei, cu învĕțătoriĭ lor. Faceți și d-voastră asemenea!

De acum promitem, că vom fi recunoscătorĭ pentru osteneală, și vom ruga pe Dumnezeu să vĕ țină în mijlocul nostru ca pe niște bărbațĭ vrednicĭ de vieață lungă. Tot în causa aceasta s'a maĭ scris în mult prețuita „*Tribuna Poporuluĭ*" în anul trecut, acum dară se maĭ împrospătează ideile înainte de ținerea ven. Sinod eparchial, pentru a lua lucrul în părtinire.

Părtinitorul causeĭ.

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: **E. Hodoș.**

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări,

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—3. G Coșbuc, Versuri și Proză.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântece Bănățene.

Nr. 13. E. Hodoș, Cântece Cătănești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nrele viitoare: Cercetări din Istoria Românilor bănățeni de P. Drăgălină.

Partea I. Istoria Banatului Severin până la pluta dela Mohàcs.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mânile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Inființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Părțile au să apară pe rênd. *Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Volumele se plătesc numai după-ce au apărut.* **Direcția.**

Ce sunt Sf Toderii? Prorocul Ilie? Atanasie al Ciumii? Moșii? Haralambie cu aripi de foc? Alexia? Filipii? Martinii? Foca? Păliile? Ce sunt elele, vântoasele. Fĕt-frumos, Ileana Cosinzeana? Și ce e în urmă baba Dochia?

Toate acestea sunt întrupări ale fenomenelor din natură?

Credeți că e întêmplare, că de la Sf. Gheorghe până la Sf. Dumitru e tocmai atâta vreme ca de la Sf. Dumitriu până la Sf. Gheorghe? Și că sfântul Gheorghe e tinĕr, și omoară balaurul, iar Sf. Dumitriu e bătrân cu barba albă și-l țin închis în Sân-Toderii de toamnă? Sf. Gheorghe e tinĕr, căci el începe primăvara, omoară balaurul întunerecului iernii; Sf. Dumitru e bătrân, căci dela el începe toamna cea cu zăpezi, și e închis cum e soarele peste iarnă.

E întâmplare, că începutul primăverii e tocmai în zilele babei Dochia? Că începutul toamnei e tocmai la Sf. Măria-mică? Nu. Toate sunt chibzuite și potrivit așezate și au un rost solar.

Baba Dochia represintă timpul reutăcios și vecinic schimbător de la începutul primăvării. Nora ei—care de altfel poate să-i fie și o fată vitregă, cum e într'unele povești — e însăși natura ce se redeșteaptă din amorțeală, câmpia cu ierburile, codrii cu frunzișul etc. Ginere poate să fie, ori să nu fie, în poveste el n'are a face. Sf. Petru e soarele.

Restul povestei e acesta:

E iarnă. Pământul e acoperit cu zăpadă — ca și cu o lână albă — cerul e acoperit de norĭ negrĭ, ca și cu o lână neagră. Se apropie de Martie. Baba cere nurorii sale să ĭ facă lâna cea albă, neagră. Ce adică? Să topească zăpada, ca să se vadă pământul, care e negru. Nora (natura) nu poate face. O face însă soarele, care e sfântul Petru.

Acu cere baba: să-ĭ toarcă fir alb din caer negru. Ce e asta? Să dea de o parte nouriĭ ceĭ negri, ca să rĕmâe cerul senin, alb (seninul e înțeles ca alb, contrar negrului. Așa zice țĕranul: e senin ca laptele.) Nora nu poate face, dar o face soarele.

Acu baba, zăpada fiind topită și cerul înseninat, cere nurorii să-i înverzească creanga cea uscată. Sfântul Petru i-o înverzește. Asta represintă înverzirea câmpiilor.

Amăgite de căldură, rĕsar florĭ în martie; baba ese cu oile pe munte. Dar de odată vin „zilele babei" cu ger, cu viscol (lucru ce se întêmplă în fiecare an la începutul lui martie) florile pier, baba înghiață de, și ia pe rând nouĕ cojoace.

Ce sunt aceste nouĕ cojoace? De obiceiu timpul rĕu, la începutul primăverii, țin 9 zile. Toți vorbim de cele 9 babe. Acest timp rĕu e pricinuit de soare: tocmai într'aceste zile soarele trece peste ecvator, din partea Nordului pe partea Sudului. Aceste treceri ale soarelui (equinocții) douĕ pe an, primăvara și toamna, aduc schimbări de vreme, vânturi și ploi. Cele nouĕ cojoace sunt cele 9 zile rĕutăcioase.

De ce e vorba de o babă? Pentru că băbele sunt de felul lor cicălitoare și reutăcioase, baba e tipul vremiĭ rele. De ce noră sau fată vitregă? Căci cerul într'adevĕr se poartă cu câmpiile, la începutul primăverii, ca o mamă cu fata vitreagă, sau o soacră rea cu nora. Dar de ce pe baba a chiamă Dochio? La alte popoare o chiamă ca și la românĭ, ear pricina o puteți găsi în calendar. Deschide-l: ce sfânt cade pe ziua de 1 martie, ziua întâi a luneĭ de primăvară? Sfânta mucenița Evdochia. Apoĭ, ceĭ ce au așezat sfinții în calendare Patriarhiĭ dela Roma, dela Țarigrad, sinoadele bisericei creștine, de sigur nu s'au gândit la Dacia și la Traian și nicĭ la Români, și n'ar fi zis doar: haid să punem pe ziua de erĭ pe Dochia, ca să se potrivească cu legenda babeĭ

Nu. Intêmplarea a făcut ca pe ziua de 1 Martie, sinoadele au ales de patron pe Evdochia. Și noĭ românĭĭ am luat-o ca „babă" a legendeĭ. Dacă o chema altfel, baba noastră nu s'ar fi numit Dochia și nu ne-ar fi dat de lucru s'o asemenăm cu Dacia lui Traian.

G. Coșbuc.

Ghiciturĭ.

1. Este un fel de mâncare, care când o ferbem, chiar de am pune sare cât de multă rĕmâne nesărată, și suntem silițĭ a o săra când o mâncăm.

2. Putem ferbe fără foc, pentru orĭ cât de multe persoane un fel de mâncare. Ce poate fi oare?

3. Punându-se doĭ lucrătorĭ la prânz iată că vine un călător străin și le zice: „oamenĭ bunĭ, vĕ rog să mĕ primițĭ și pe mine la prânz cu dvoastră, căcĭ numai pot călători de foame"; lucrătoriĭ îl poftiră și mâncară împreună 5 pogăci, împărțind fiecare pogace în trei părți d'opotrivă, mâncând fiecare partea s'a din cele 5 pogăcĭ; după prânz le zice călătorul: iată 50 cr. pentru pânea ce am mâncat eu și un lucrător, având 2 pogăci, ear celalalt avênd 3 pogăci, oare cum au împărțit ei baniĭ și cât au primit cel cu 2 și cât cel cu 3 pogăci?

Ghiroc, 4/16 Aprilie 1899.

Inv. N. Baicu.

DE PE MUREȘ.

Berzova, 18 Aprilie n.

Azĭ în 6/18 Aprilie a luat în primire bătrânul preot Vasilie Popovicĭ, parochia, dela părintele Iosif Clombeș, sub presidia preotuluĭ Ioan Crișan din Căpruța. Bucuria a fost mare a parochienilor păr. Iosif Clombeș, că ceĭ ce erau tineri poporenĭ pe vremea când și bătrânul preot era tinĕr, azĭ cărunțĭ, se vĕd iar' la olaltă.

Concurs se va deschide în curênd; tare și sus se crede, că ales va fi bravul preot din Giulița, Iosif Popovicĭ, care ca preot a inventat un orologiu electric; se crede, că acest preot fiind în stare bunișoară mult va ajuta sĕrăcimeĭ din Berzova, ba va dărui și un orologiu în turnul bisericeĭ, respective făcut de mâna d-sale; nu-ĭ vorbă contrarĭ va avea, dar' cine-ĭ va fi contra? Insușĭ unchiul d-sale pentru interes, însă e departe acel interes.

Un membru din comitet.

DE LA SATE.

Jĭdovĭ pe sate.

Prin anii 1884/5 s'a așezat un jidan în comuna Bucerdea, vinoasă r. El a venit numaĭ cu zdrențe și și-a deschis o boltă și i a mers așa de bine cu ea, în cât în 5—6 anĭ și-a cumpărat și căleasă. Ba ce e maĭ mult, atâta a îndopat pe popor cu alcool de cel jidovesc, în cât era gata să-'l aleagă și primar. Din causă că a cheltuit foarte mult când a vrut să ajungă primar, și din causă, că maĭ mulțĭ proprietarĭ au pus umĕr la umĕr și au deschis maĭ multe bolte, au început Românii a concura cu jidanul. Urmarea a fost, că „Măria Sa" Klein Adolf, așa îi este numele, încurênd a părăsit această comună. Deși a cutreerat Ardealul întreg, nu a dat nicăirĭ de așa bine, ca în Bucerdea și la sfîrșitul anuluĭ 1898 s'a reîntors jidanul de nou în Bucerdea. Ca și când această comună 'i-ar fi moștenirea părintească, ca să o sugă cum îi place luĭ. A umblat vre-o câteva zile încoace și încolo și n'a căpătat dela nimenea cvartir, dar' în urmă, durere, l'a primit un proprietar de aĭ nostri, care l'a primit pe perciunantul. (Rușine să-i fie! *Redacția!*

Sperăm însă, că jupânul din nou va fi silit să-'și ia catrafusele, căcĭ, fie zis într'un cias cu noroc, Bucerzeniĭ se poartă cinstit față cu boltașiĭ românĭ, și deși locuința jidanuluĭ este în locul cel maĭ bun, totușĭ Românii nostrĭ trec pe lângă ușa jidanuluĭ, fără să o bage în samă și să o deschidă decât numaĭ prunciĭ nepricepuțĭ. Românĭ! părăsițĭ boltele puturoase și înșelătoare jidovești...

Ioan Rusan.

PARTEA ECONOMICĂ.

Vêrsta animalelor.

Se poartă socoteală nu numaĭ de viețuirea oamenilor, dar și de a animalelor, astfel că s'a ajuns a ști aproape exact cât poate viețui cutare sau cutare animal.

Naturalistul francez Flourens a fost cel dintâiu care s'a ocupat maĭ mult cu întrebarea cât viețuesc animalele, și a ajuns la resultatul, că animalele vietuesc de 5 orĭ atâta cât timp le trebue până cresc.

Mai târziu însă s'a adeverit de profesorul Weismann din Freiburg, că Flourens e în rătăcire, anume la sumedenia de animale sugătoare nu-i consună socoteala. Așa spre pildă calul, care în 4 anĭ e pe deplin desvoltat și totușĭ trăiește în împrejurărĭ normale cam 30 anĭ. Sunt de altcum și caĭ cu mult maĭ bătrânĭ — Astfel un negustător de cărbunĭ în Wriezen avea un cal, care la vârstă de 34 anĭ se putea folosĭ la ori-ce lucru de povară. — Deasemenĭ escadronul Nr. 2 dela regimentul de dragonĭ 3, avea un cal, rasă englezească care trecuse peste 40 anĭ și încă 'l maĭ putea folosi cu succes la călărit și maĭ pe urmă la povară. Calul mareșaluluĭ-campestru Lacy al Austrieĭ era de 46 aĭ când călărea încă în rĕsboiul cu Turciĭ.— Episcopul de Metz avea un cal de 50 anĭ care 'l folosea încă la poverĭ Cel maĭ bătrân cal de care se știe, a fost de 62 anĭ, ce a trăit în Englitera — In deosebĭ viețuirea cailor de regulă e până la 40 anĭ, iar deci în sus sunt casurĭ escepționale.

Viețuirea măgarilor în genere e cam asemenea cu a cailor, totușĭ s'a găsit măgarĭ de origine egipteană de câte 60, 70, și chiar 80 de anĭ, încă în putere, grașĭ tarĭ și frumoșĭ; ba în Scoția s'a aflat un măgar de 109 anĭ, de rasă africană.

Trecem la celelalte animale de casă și vom găsi că vitele, ca oĭ, capre, porcĭ și cânĭ, carĭ în 15 lunĭ sunt pe deplin desvoltate, și trăesc de regulă câte 15—20 anĭ.

Cât privește mâțele (pisicile) trăesc cam 10 anĭ, pentru-că cele maĭ puține mâțe mor moartea naturală, și de obiceiu după 8 sau 9 anĭ părăsesc casa — pe stăpânii lor și instictiv se retrag prin pădurĭ, sălbătăcindu-se, unde sunt expuse a fi decimate din partea vênătorilor, carĭ le pușcă, a cânilor, vulpilor etc. carĭ le sfâșie; deaceia nu e mirare dacă numaĭ un singur cas e cunoscut unde un cotoiu (motan) al unuĭ birtaș a trăit 33 de anĭ, la care vêrstă era încă vesel și se suia pe coperișul caselor. In cele din urmă dispăruse și el dela curte pentru a se retrage la un loc pustiu prin pădure ca ă-și dee sfârșitul

In privința aceasta pisicile se aseamănă cu elefanții, carĭ încă își închee socoteala vieții retrași prin locurĭ pustiĭ și ascunse; cu deosebirea că la acestia durează maĭ mult până-ce instinctul 'i determină a se retrage în pustiurĭ ca să moară, căcĭ elefanții, asemenea chituluĭ, și caluluĭ de mare, îmbătrînesc până la 100 și 200 anĭ, maĭ ales că unuĭ trup uriaș ca al elefantuluĭ îi și trebue timp mult până ce se desvoaltă, ci nu ca al șoareculuĭ spre pildă, care în 3 sĕptămânĭ e crescut gata, de aceia nici nu trăește mai mult de 5—6 anĭ.

Viața elefantuluĭ se scurtează dealtcum prin ținerea în prinsoare și maĭ ales prin muncă. — La menageriĭ abia un singur elefant a trăit 52 anĭ iar dintre ceĭ carĭ sunt folosițĭ la povară abia trăesc câte 20 ani.

O viață fabuloasă de lungă trăesc broaștele țestoase, carĭ în China se și pun simbol pe morminții împărăților din Peking și Nanking, pe templurĭ, precum și pe legătura de lux opurilor, maĭ ales pe cele carĭ tractau filosofia chineză. La poporul Maltez era și proverbul că: o broască țestoasă după ce s'a suit în decurs de 99 anĭ pe o scară a picat jos, zicând: „afurisită să fie graba, căcĭ eu trăesc destul ca să-mĭ fi putut ajunge scopul."

Cum și-a luat Chinezĭ ca simbol de viață lungă broasca țestoasă reese din următoarele: La începutul lui August 1890 un botanic a găsit în Florida, lângă rîul St. Ioan, o broască mare țestoasă a cărei etate s'a putut lua ca sigur de 200 ani, anume pe spatele ei era săpat următoarea inscripție: „Prinsă în anul 1700 de Fernando Gomez în rîul Sebastian", mai târziu adusă de Indianĭ la Montau Zas și de aicĭ în Bekima adecă în rîul St. Ioan, care se numea și Bekima, numele seu cel vechiu. — In inscripție se putea observa și insigniile Spaniei. Pe timpul acela Spaniolii posedau încă Florida, care numai pe la anul 1821 a trecut în posesiunea statelor unite.

După ce botanicul a comunicat maĭ multor prietinĭ și a arătat broasca țestoasă ce a găsit-o în Florida, i a cinstit libertatea prețiosului animal iară, însă totușĭ n'a scăpat ca pe lângă inscripția ce o avea se maĭ adaoge o altă inscripție nouă precum și anul 1890.

In reședința episcopească din Peterborough (Englitera) s'a găsit o broască țestoasă care avea 180 ani, ear la Metropolia din Canterbury cu ocasia unei serbări în grădină, profesorul Flover a arătat societății o broască țestoasă, care a fost în palatul Lambely ortacă la 8 Metropoliți, ce s'au succedat și a trăit 130 ani. Ar fi trăit desigur încă mulți ani, dacă nemilosul grădinar nu ar fi scos-o din locuința ei de sub pământ în timp de earnă și ar fi expus-o frigului maĭ multe zile.

In grădina zoologică din Berlin se afla o broască țestoasă a consulului general de Gülich din Montevideo pe la anul 1856 care pe timpul acelea număra 135 de ani și cântărea 300 funți avênd pe spinare o blesură de mărimea unei palme ce devenea de acolo, că un negru o folosea ca tăetor, pe care despica lemnele.

De fapt luând se zice că broaștele obicĭnuite ar trăi cu mult maĭ mult ca decât cele țestoase.

Uniĭ susțin că ar trăi 1000, ba altele chiar zeci de mii ani. Patterson din Greenok în Englitera, recunoscut ca cel maĭ renumit în științele archeologice, a scris despre o broască ce ar fi aflat-o în niște stâncĭ despre care susține că ar fi de cel puțin 20 mii de ani.

Intre animalele ce vețuesc mult să numără și lebeda care trăește 300, ba chiar și 500 de ani.

De asemenĭ trăesc mult ulĭ și vulturĭ cam 100—120 ani. — Un uliu cu capu alb, ce a fost prins în anul 1706 a murit în 1824 în căsulia împărătească la Schönbruun lângă Viena. Va să zică, trăit în prinsoare 118 ani.

Papagalii pot trăi din momentul în care-i prinde peste 100 anĭ

Pasările de mare și mlăștinoase duc o viață ce trece peste maĭ multe generațiuni de oameni.

Cacadus, cel maĭ ușor de învățat a vorbi, trăește cam 90—100 anĭ.

Corbii trăesc iară peste 100 de anĭ, țarca însă o duce abia până la 50 de ani, în prinsoare însă i se scurtează viața cu 20—25 ani.

Cucu trăește abia 30 de anĭ iară în prinsoare moare de grabă.

Gâsca dacă nu ar cădea pradă cuțitului de a fi tăiată și friptă pe lângă sălată de crastaveți ar trăi 25 de ani, tot asemeni și găinile o duc 25 de ani, pe când cocoșul trăește numai 15—20 de ani, iară paserile maĭ micĭ cântătoare 8—18 ani. Leul trăește 35 ani, cerbul cu 5 ani, maĭ mult, și cu 10 ani maĭ puțin ca leul trăește porcul sălbatic. Epurele trăește 10 ani, dacă nu-l pușcă. Cămila 60—100 ani. — Peștii trăesc maĭ mult. Crapul și știuca îmbătrânesc până la 100 anĭ.

Trântoriĭ trăesc abia 4—5 luni, ear regina albinelor 2—5 ani. — Furnicele o duc până la 6 ani.

G. M.

Din public.

Nr. 8/ex 1899

Dela presidiul despărțămêntuluĭ Caransebeș al Reuniuniĭ învățătorești.

Convocare.

P. T. Domni membriĭ fundatorĭ, ordinarĭ și ajutătorĭ aĭ Reuniuniĭ învățătorilor românĭ gr. or. din diecesa Caransebeșuluĭ, aparținătorĭ despărțêmêntuluĭ Caransebeș, precum și toțĭ amiciĭ școaleĭ și doritoriĭ de înaintarea causelor noastre școlare, sunt pe această cale invitațĭ a lua parte la a II-a adunare a despărțêmêntuluĭ ce se va ținea Joĭ după Sf. Paști, în 22 Aprilie (4 Maiu) a. c. în localitatea școaleĭ noastre române gr. or din comuna Brebul, precis 9 ore a m. pe lângă următorul

PROGRAM:

1) Dela 9—10 ore învățătorul local Mihaiu Belcea, va propune școlarilor sĕĭ „Limba română", ocupând totodată toate clasele cu unul și acelașĭ obiect de învățământ.

2) Dela 10—11 ore candidatul de preoție Ioan Roșca din Brebul, va propune școlarilor o „Istorioară biblică" după principiile Herbart-Zelleriane.

3) La 11 ore demiterea școlarilor acasă.

4) Deschiderea adunăriĭ și constatarea celor presenți

5) Critica asupra propunerilor și ocupăriĭ deodată a tuturor elevilor cu unul și acelaș obiect de învățământ, precum și a disciplineĭ și a tuturor momentelor obveniende în școală.

6) Referadele comisiunilor însărcinate cu studiarea elaboratelor „Simplificarea grafiei și ortografiei" și „Indreptărĭ ortografice" precum și că: „Intre cărțile admise, carĭ sunt cele maĭ bune pentru școalele noastre din diecesă"

7) Disertațiunea învățătoruluĭ Pavel Jurchescu din Ruginosu care va tracta despre „albin rit".

8) Eventuale disertațiunĭ.

9) Incasarea taxelor pe anul 1898/9 în sumă de 3 coroane precum și o parte din restanțiĭ.

10) Inscrierea de membriĭ noĭ.

11) Propunerĭ din partea membrilor.

12) Alegerea comisiuneĭ pentru verificarea protocoluluĭ.

13) Inchiderea adunăriĭ.

Să observăm că membriĭ învățătorĭ carĭ nu vor lua parte la adunare, vor fi arătațĭ Venerabiluluĭ Consistor dto 9 Octomvrie 1892 Nr 2307 sc.

In fine pentru prânzul comun ce se va pregăti la învățătorul local, fiecare participante va avea a solvi suma de 2 coroane.

Valeadienĭ în 1/13 Aprilie 1899.

Ioan Trandafir notar al desp. — *George Cătană* inv. și preș. desp.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe Quart. II, 1899, la

„TRIBUNA POPORULUI"

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe ½ an	„ 5.—
Pe ¼ an	„ 2.50
Pe o lună	„ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an	franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu **2 fl. pe un an,** *având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.*

Administrația „TRIBUNA POPORULUI."

NOUTAŢI

Arad, 20 Aprilie n. 1899.

Colonisări. La stăruinţele ministrului de agricultură Darànyi Ignácz, episcopia catolică a Cianadului şi-a vêndut statului moşia de la Stàncsófalva pe suma de 525.721 fl. 76 cr. Pe întinsa moşie se vor face colonisări de Maghiarĭ, pentru ca astfel să se unguriseze întreg Cianadul. Protestăm împotriva cheltuireĭ banilor ţăriĭ pentru flămânziĭ de ţĕranĭ Ungurĭ.

*

Procuratura din Oradia-mare. Procurorului Dr. Perjéssy Mihàly din Oradia-mare i-se va pune cârmuitor. E vorba ca să fie numit primprocuror de stat preşedintele tribunaluluĭ din Oradia-mare Dr. Tassy Pàl, iar' de locţiitor va fi numit Dr. Perjessy Mihály, care îşĭ va vedea astfel recunoscute vredniciile ce şi-le a câştigat cu înfundarea în temniţă a colaboratorilor noştri.

*

Têrg în ziua de Paşti. Aflăm că têrgul de ţară din *Pâncota* s'a pus tocmai pe *ziua întâiu a sfintelor noastre sĕrbători.* O necinstire mai mare şi o nesocotire mai obraznică ca asta nu se poate. Nu ştim dacă conducătorii Românilor au făcut sau nu au făcut ceva pentru ca să se amâne têrgul pe altă zi. La oficiile competente, zice-se că s'ar fi cerut mutarea têrgului pe altă zi, dar fără nicĭ un sfĕrşit. Acum aşteptăm ca cei chemaţi din Pâncota să lucre într'acolo ca să înlăture această batjocură adusă simţĕmintelor creştineşti ale poporului românesc din Pâncota şi jur. *Preoţi, învĕtători şi ţĕrani din Pâncota şi jur cu toţii să pretindă schimbarea zilei în care să se ţină têrgul de ţară.*

*

Românĭ la Românĭ. Prăvălia românească „Concordia“ din Sibiiu a întemeiat o filială şi în Alba-Julia. Prăvălieĭ din Alba-Julia însă nu-ĭ merge aşa de bine cum ar trebui să-ĭ meargă, căcĭ după-cum se plânge conducătorul de la „Concordia“, nepăsarea neguţătorilor românĭ din jurul Albeĭ-Julia e foarte mare. Preoţimea şi învĕţătorimea noastră din acele părţĭ să deschidă ochiĭ negustorilor românĭ şi să-ĭ înduplece ca să nu maĭ cumpere de la străinĭ, ci numaĭ de la Românĭ.

*

Societatea de lectură „Petru Maior„ invită la *serata literară-musicală* împreunată cu joc ce o va arangia în favorul fonduluĭ seu sub patronatul dluĭ Dr. Alesandru Mocsonyi de Foen, Joĭ 4 Maiu st. n. 1899. în reduta orăşenească (Vàrosi vigadó). Inceputul la orele 7 şi jum. seara. *Comitetul arangiator.* Taxa de intrare de persoană: 2 fl., de familie 5 fl. Damele sunt rugate a se presenta în toaletă de soirée sau în costum naţional. Ofertele marinimoase, întrate la adresa cassaruluĭ George Breban IV., Vàmhàz-korùt 6. II. 14, se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

PROGRAM:

1. *a)* „Seara“ de H. Pfeil; *b)* „Senin şi furtună“, esec. de corul societăţiĭ. 2. „Ideal“ de G. Coşbuc, declamată de d-şoara Ecaterina Mezei. 3. *a)* „Non torno“ Romance de Tito Mattei; *b)* „Aria Oscar“ din opera „Un ballo in Maschera“ de Verdi; *c)* „Doină“. Cântate de d-şoara Virginia Gall. 4. „Educaţia sexuluĭ frumos“, disertaţie ţinută de dl Lazar Tritean; stud. fil., 5. *a)* „Aria Violetteĭ“ din opera „Traviata“ de Verdi; *b)* „Solveigs-Lied“, de Grieg, cântate de d-şoara Valeria Pop. 6. „Tarantelle“ op. 27 de M. Moszkowski, esec. la fortepian de d-şoara Clotilda Oltean. 7. *a)* „Nu plânge“, romanţă de I. Murĕşan; *b)* „Cântece poporale“, cântate de d-şoara Valeria Pop. 8. „Steaua şi ţiganul“ de Th. Speranţă, declamată de dl Aurel Bratu, stud. fil. 9. *a)* „Moţul la drum“, de I. Vidu; *b)* „Dorul înstrăinatuluĭ“ de I. Vidu, esec. de corul societăţiĭ.

*

Pedeapsa păcătoşilor. Consilierul ministerial Huszàr Kàlmàn a fost aruncat din slujbă fiind-că a dat un pat gratuit din casa de nebunĭ pe seama soţieĭ sale, care se nenorocise. D'asemenĭ a fost aruncat din slujbă şi directorul caseĭ de nebunĭ din Budapesta, Dr Niedermann Gyula, care îĭ făcuse luĭ Huszàr hatârul, scurtând astfel pe alţĭ nenorocițĭ săracĭ.

*

Superintendent al reformaţilor din Ardeal a fost ales Dr. Bartok György, preot în Orĕştie. Bartók e Sĕcuiu din Malnaş. A fost ales fără învoirea magnaţilor din Ardeal care şi au dat voturile pentru Szász Gerö. Bartók, îndată după alegere, a fost interiuvat de un redactor de la „Egyetértés“. Intre altele noul superintendent a spus că va fi cel maĭ aprig luptător pentru reungurisarea acelora carĭ s'au făcut Românĭ. „E adevĕr trist, că unele sate s'au valachisat. Dar' acesta nu e lucru proaspĕt, ci un proces care s'a făcut în rĕstĕmpul veacurilor. De pildă în comitatul Hunedoareĭ, unde au pustiit Tătariĭ şi Turciĭ, unde au fost rĕsboaie, s'a putut întêmpla ca vre-un sat două să se fi valachisat. Dar', mulţumită Domnuluĭ, munca ungurisăriĭ înaintează frumoşel, şi avem nădejdĭ că acele sate le vom putea reungurisa. Că înaintarea pe pe tĕrîmul acesta cât e de însemnată, dovadă e faptul, că sunt sate aĭ căror locuitorĭ sunt Românĭ, greco-catolicĭ, dar' carĭ pe lângă toate acestea sunt Maghiarĭ curaţĭ. Un astfel de sat e Mikóujfalu, aĭ căruĭ locuitorĭ sunt Maghiarĭ curaţĭ“.

*

Dar pentru s-ta biserică. Vrednical membru al comuneĭ noastre bisericeşti Dimitrie Precupaş şi stimata Dsale soţie Miliţa, din nou şi-au arătat dragostea lor către biserică dăruind un „Apostol“ în preţ de 6.80 fl. Părintele N. Chicin într'o cuvêntare frumoasă a mulţumit dăruitorilor în numele bisericiĭ. Dee ceriul ca biserica noastră gr. or. română din Nădlac să afle cât maĭ mulţi carĭ se urmeze acesteĭ fapte vrednice de laudă, între fii ei.

Nădlăcanul.

*

Hymen. Dl. Cornel Gherga, cand. de preot şi-a fidanţat de flitoare soţie pe drăgălaşa domnişoară Columbina Buibaş, fiica dluĭ Dimitrie Buibaş, proprietar şi notar în pensiune în Bucovĕţ.

*

Sĕracul Michl! Ni se scrie: Vice-notarul şi purtătorul de matricule din Brebul, comună curat românească din Banat, Földvári Mihály, botezat din Luft Michel în etate de 40 anĭ, s'a aflat în una din dimineţile trecute mort sub un gard după ce toată ziua şi toată noaptea nu maĭ eşise din birtul frateluĭ seu de cruce Polak unde făcea pradă în spirtul jidanuluĭ.

Numitul conducĕtor de matricule, model câte 3 zile nu l maĭ putea nime scoate afară din birt când se apuca la chef. Acum însă a sfîrşit-o lăsând pe biata sa mamă în mare durere şi miserie, ear' naţiunea maghiară a perdut pe un model de oficiant, care numaĭ laude făcea neamuluĭ seu.

*

Fabrică de banĭ într'o temniţă. Un anumit Bittenbinder a fost osândit la un an de zile temniţă, findcă a fost prins cu banĭ falşĭ. Baniĭ i'a fabricat în rĕstâmpul cât a stat in temniţa din Vinga.

*

Advocat pungaş. Advocatul ungur, Dr. Vida Jenö din Budapesta a fost osândit la maĭ multe lunĭ temniţă, fiind-că a furat baniĭ celor-ce i au încredinţat luĭ apărarea. Facem luătoriĭ de seamă pe săteniĭ noştri şi-ĭ îndemnăm, ca să nu deschidă uşa advocaţilor neromânĭ.

*

Notar hoţ. Notarul din Klemberk, Terna János, a fost osândit la 2 anĭ, fiind-că a furat din baniĭ comunelor.

*

O întêmplare rară. din Rodna vechiă se scrie următoarele: In 14 Aprilie st. n. a răposat aicĭ plugarul Macaveiu Catul şi soţia sa Salomia, amândoĭ într'o zi, amêndoi în etate de 74 anĭ şi amândoĭ deodată au fost înmormêntaţĭ. Eĭ au trăit împreună 45 de anĭ, ducând o fericită viaţă conjugală, şi trăind nedespărţiţĭ până la moarte. La înmormântarea lor în 16 Aprilie n. era nu numaĭ ceva neobicinuit, dar şi foarte mişcător, de a vedea conductul funebral înaintând încet pe strade cu două cosciugurĭ alăturĭ. Find Dumineca, un public foarte numĕros i-a petrecut la odihna eternă.

*

Necrolog. *Teodor Maliţia,* perceptorul din Apateu, în anul al 55-lea al vieţiĭ sale, după lungĭ suferinţe, şi-a dat nobilul seu sufletul în mânile Creatoruluĭ în 19 Martie a. c. st. v. Rĕmăşiţele pământeştĭ ale scumpuluĭ defunct au fost aşezate spre odichnă eternă, în 21 Martie a. c. la 1 oara a. m. după ritul bisericiĭ orientale în cimiterul din Apatĕu. Fie-ĭ ţĕrîna uşoară!

*

Anunţ. Un învĕţător cvalificat, cu pracsă îndelungată pe cariera învĕţătorească ar dori să dee ore private la uniĭ copilaşĭ micĭ din limba română, germână şi maghiară pe timpul dela 1 Iunie — în Septemvrie. Aceĭ doritorĭ să binevoiască a se însinua înv. din Bolomir,u. p. Alkenyèr.

Felurimi.

Telegrafia fără sirmă.

Marconi a ţinut la academia de ştinţe din Londra o conferinţă asupra succeselor de până acuma şi a stăreĭ în care se află azĭ încercările sale cu telegrafia fără sirmă.

Dela Septemvrie 1898, se telegrafiază fără sirmă pe o distanţă de 28 chilometrĭ, între baia Alum (insula Wight) şi Porte. Pentru aceasta nu e nevoe de cât de o forţă de 14 volte.

Marconi a demonstrat apoĭ ce valoare mare are metoda sa pentru comunicaţia de la un far cu corăbiile aflătoare în largul măreĭ. Prin aparatul receptor de pe corăbiĭ se poate anunţa sigur punctul în care se află farul. In Decemvre 1898, Marconi a instalat o asemenea legătură între farul South-Foreland şi o corabie la o distanţă de 19 chilometrĭ. Acţiunea aparatuluĭ e până acum absolut regulată; nicĭ o furtună n'a putut-o induenţa. Cu aceasta instalaţie s'a telegrafat, cu bun resultat la o distanţă de două orĭ aşa de mare.

Guvernul frances a însărcinat pe Marconi să stabilească o staţiune de la Boulogne la Folkestone, pe o distanţă de 51 chilometrĭ. Pentru aceasta e de ajuns un catart de 34 metrĭ înălţime.

Pe vasele de resboiu italiene se întrebuinţează de un an de zile aparate, cu carĭ se telegrafiază la o distanţă de 30 de chilometrĭ şi carĭ funcţionează fără intrerupere.

Interesantă e comunicarea făcută de Marconi asupra întrecerilor cu luntrile, dela Kingsrown. Un ziar din Dublin a rugat pe Marconi să-i telegrafieze decursul şi resultatul chiar în acea zi, pe când corĕbiile abia în zilele urmĕtoare au sosit cu ştirea.

Castelul regal din Osborne a fost pus de către Marconi în legătură cu yachtul de plăcere al prinţuluĭ de Wales şi în chipul acesta regina şi prinţul a stat în comunicaţie neîntreruptă timp de 16 zile — şi aceasta prin telegrafia fără sârmă.

Mulţumită publică!

Onor. domn *Pavel Felnecan,* paroch gr.-or. în *Sâmbăteni,* a binevoit a dărui, pentru biblioteca societăţiĭ de lectură a tinerimeĭ de la institutul teologic-pedagogic rom. gr.-or. din Arad, 26 de volume din maĭ mulţĭ autorĭ românĭ şi străinĭ. A maĭ dăruit încă societăţiĭ noastre, într'u memoria iubituluĭ D-sale fiiu, mult regreratuluĭ nostru coleg, Caesar V. Felnecan, un tablou foarte frumos, representând „Sentinela română“. Primească generosul donator şi pe această cale sincerile şi călduroasele noastre mulţumite.

Arad, la 18/4 1899.

Pentru comitet:

Aurel Creciunescu, v.-preşedinte. *Lazar Vraciu,* secretarul societ.

Repriviri economice.

Vremea s'a făcut deodată şi cu totul varatică: de 4—5 zile a luat stăpânire o căldură ca în luna luĭ Iunie, când omul simte mare trebuinţă de a se scălda. Natura, ca peste noapte, s'a învĕlit toată în haina verde, înfrumuseţată cu culorile pomilor şi florilor.

Sĕmĕnăturile stau minunate.

Preţuri.

Grâu: s'a vêndut cu fl.	9.80—9.90
Sĕcară: „ „ „ „	7.25—7.40
Orz: „ „ „ „	6.20—6.35
Ovĕs: „ „ „ „	5.75—6.15
Cucuruz (porumb) vechiu	— — .—
„ nou	4.30 —4.40

Preţuri cu termin.

Grâu pe Aprilie . . . . . . fl.	9.01—9.23
„ „ Maiu . . . . „	8.73—8.95
„ „ Octomvrie . . . . „	8.17—8.34
Sĕcară pe Aprile . . . . . . „	7.30—7.40
„ „ Octom . . . . „	6.46—6.60
Cucuruz: pe Maiu . . . . . . „	4.40—4.59
Ovĕs: pe Aprilie . . . . „	5.72—5.79

Diverse.

Făină de grâu:

No	0	1	2	3	4	5	6	7	7 şi jum.	8
fl.	15.60	15.—	14.40	13.80	13.30	12.50	11.70	10.20	8.20	5,60

Făină de sĕcară:

No,	00	0	0|I	I	II	II B	III.
fl	—.—	13.—	12,50	12.—	12.60	10.50	9.—

Tărîţe fine fl. 5.— comune fl. — —

Meiu (măl. măr.) Nr.	0	1	2	3	4
	11.50	11.—	10.75	10.25	9.50

Fasole albă s'a vênd. cu	fl.	6.50—7.—	100 kl.
„ boabe rot.	„ „	7.25—7.75	„ „
Linte fără gărgăriţe	„ „	10.—16.—	„ „
Mac	„ „	30.—33.—	„ „
Semânţă de cânepă	„ „	—.—11.50	„ „
Chim	„ „	—.—28.—	„ „
Unsoare de porc .	„ „	53.50 54.—	„ „
Slănină	„ „	44.50—47.—	„ „

Prune 80/85	bucăţi	bosniece fl.	13.—
„ 95/100	„	„ „	10 1/8
„ 115/120	„	„ „	9 3/8
„ 80/85	„	sêrbeşti „	12 7/8
„ 95/100	„	„ „	9.25

Seminţe:

Trifoiu roşu: recoltă de 97 cu fl.	31.——37.—
„ „ „ 98 „ „	40.——46.—
Lucernă: ung. „ „ „ „	40.——46.—
„ ital. „ „ 98 „ „	47.——50.—
In, după calitate . . . „ „	11.——12.—
Uleiu de napi . . . . . „	38.—.
Petroleu american rafinat fl.	22.50 100 kl
„ rusesc „ „	20.— „ „
„ de Orşova „ „	19.— „ „
„ de Braşov „ „	18.— „ „
Spirt grob pentru rafinat fl.	16.50—16.75
Lână: de vară . . . . . fl.	92.——93
„ vênătă . . . . „	85.——86
„ albă . . . . „	95.——10

Pei lucrate:

prima	Einsatz-Terzen	10—13	Kl fl.	138.—142
„	„	14—20	„ „	143.—148
„	Zweisatz „	20—22	„ „	133.—135
„	Dreisatz „	22—24	„ „	140.—142
„	„ „	25—26	„ „	143.—145
„	„ „	26—30	„ „	145.—146
„	de bivol „	28—32	„ „	142.—144

Poşta redacţiei.

Ambr. Popescu, Zabalţi. Apoĭ da, d-ta, sluga paşeĭ, nicĭ nu meriţĭ să citeştĭ decât... „Controla“.

Const. Vila. Pâncota. Numaĭ la Camera comercială din Bucureştĭ.

Gh. Muntean. Vrani. Adresează-te la „Minerva“ din Orĕştie. Iţi va spune.

N. Buda, croitor, Şiria. Istoria lumei de I. Slavicĭ (Bucureştĭ), precum şi celelalte le poţĭ procura prin librăria Ciurcu din Braşov.

N. Gruiescu, dulgher, Valiug. Trimite să vedem ce e şi bucuros publicăm ce e de publicat.

„Un adevĕr“ nu se poate publica, pentru motiv că afacerĭ de ale „neamurilor“ nu se tratează în *poesie.* Şi în prosă sunt destul de urîte. Publicăm o singură strofă:

Doamne, pe noi ne fereşte
Şi de rĕu ne mântueşte
Ca Hamsa vlădic să fie,
De-acum până 'n vecie.

Alexe Gruia, caporal. Eată, publicăm ce-ĭ maĭ însemnat:

Frunză verde, lemn uscat,
Cinci lunĭ eu honved am stat.
N'am fost nici cum supărat.
Frunză verde lemn uscat,
Acum stele am căpătat;
Inima mi s'o stricat.

Invĕţătura ar fi decĭ ca l. honvezi să nu umbli după — stele!

Editor: **Aurel Popovici-Barcianu.**
Redactor responsabil **Ioan Russu Şirianu**

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră"

Poftă bună!

Carte de bucate de *Zotti Hodoş* Atragem atenţiunea cetitorilor asupra acestei cărţi, care conţine sub 420 de numere, peste 600 de reţete şi anume cele mai bune reţete din bucătăria practică şi moderna. Această carte să poate întrebuinţa în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât reţetele bucatelor celor mai simple cât si reţete de bucate mai complicate; şi adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspicuri galantine, fripturi naţionale şi franţuzeşti, torte, parfeuri îngheţate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Preţul 70 cr. plus porto 5 cr. se afla de vînzere la Dna Zotti Hodoş. Caransebeş.

•

„Revista ilustrată", în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poesie de G. Coşbuc. Ornatele (Odajdele) preoţilor idolatri. Tipuri de S. P. Simonu. Când te věd. Poesie de Niţu Din propria ei putere. Novelă de G. Simu.

•

„Moda Ilustrată". Redacţia şi administraţia: Strada Sărindar Nr. 11 în Bucureşti.

•

Apare în fiecare Sâmbătă.

A apărut Nr. 7 din 13 Februarie. *Odată cu numĕrul acesta se imparte un supliment gratuit*, care represintă un tipar croit de *foi noui*, fără cusătură îndărăt şi cu nasturi în părţi în mărime naturală.

Cuprinsul acestui numĕr e variat şi interesant atât în ceea-ce priveşte moda cât şi partea literară şi lucrul de mână. Se continuă publicarea romanului „Oroberta" de Leon Barracand.

Preţul abonamentului la „Moda Ilustrată".

Un an în ţară.	Lei 10—	în străinătate.	Lei 13.—
Şase luni	„ 5—	„	„ 6.50
Trei luni	„ 3—	„	„ 3.50

Avis important.

Cererile de abonament trebue însoţite de un mandat poştal sau de valoarea abonamentului în mărci poştale.

Călindarul Minervei

Cel mai valoros şi mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustraţiuni ce au ieşit din atelier tip. românesc.

Multe din ele represintă localităţi şi porturi din Ungaria şi Transilvania.

Călindarul acesta apărut în tipografia Minerva din Bucureşti e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagubă pentru preoţii, învĕţătorii, notarii, advocaţii, medicii şi toţi inteligenţii romani. dacă nu s'ar cumpĕra acest călindar pe 1899.

Preţul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpĕra dela Administraţiunea „Trib. Poporului".

Reverenzi, odăjdi şi recuisite bisericeşti

Preţurile cele mai ieftine

Garantează buna şi prompta executare

Georgiu Bogdan

croitor.

Arad calea seminariului Piaţa Tököli Nr. 5.

Imprumuturi ieftine pe amortisaţie

Recomand în atenţiunea on. proprietari de pământ şi proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obţinè până la cele mai mari sume şi pe lângă condiţiuni foarte favorabile

imprumuturi eftine amortisaţionale cu amortisaţie de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remuneraţie, convertesc datorii vech, de asemenea la dorinţă anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mĕ la faptul, că de mai mulţi ani la foarte numĕrosi inşi i-am împlinit spre cea mai mare mulţumire a lor trebuinţele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ şi proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ şi 5%

pe lângă amortisare corespunzĕtoare din capital

Institut de imprumut pe imobile şi moşii 220 27—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à.vis cu moara Széchenyi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare şi preţuri-curente

NOTE

Opuri şi Broşuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului", A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLIOURI

Invitări, cărţi de visită, anunciari funebrale

Preţuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuesc prompt.

Tipografia „Tribuna Poporului" Aurel Popovici-Barcianu in Arad.